Châm ngôn

1 Châm ngôn của Sa-lô-môn, con trai Đa-vít,
Vua Y-sơ-ra-ên:
2 Đặng khiến cho người ta hiểu biết sự khôn
ngoan và điều khuyên dạy, Cùng phân biệt các
lời thông sáng;
3 Để nhận lãnh điều dạy dỗ theo sự khôn
ngoan, Sự công bình, lý đoán, và sự chánh trực;
4 Hầu cho người ngu dốt được sự khôn khéo,
Gã trai trẻ được sự tri thức và sự dẽ dặt.
5 Kẻ khôn sẽ nghe và thêm lên sự học vấn,
Người thông sáng sẽ được rộng mưu trí,
6 Để hiểu biết châm ngôn, thí dụ, Và lời của
người khôn ngoan, cùng câu đố nhiệm của họ.
7 Sự kính sợ Đức Giê-hô-va là khởi đầu sự tri
thức; Còn kẻ ngu muội khinh bỉ sự khôn ngoan
và lời khuyên dạy.
8 Hỡi con, hãy nghe lời khuyên dạy của cha,
Chớ bỏ phép tắc của mẹ con;
9 Vì ấy sẽ như một dây hoa trên đầu con, Giống
như những vòng đeo quanh cổ của con.
10 Hỡi con, nếu kẻ tội nhân kiếm thế quyến dụ
con, Chớ khứng theo.
11 Nếu chúng nó nói: “Hãy đến cùng chúng ta,
phục rình làm đổ huyết người, Núp đợi hại vô
cớ kẻ chẳng tội;
12 Chúng ta sẽ nuốt sống chúng nó như âm
phủ, Và còn nguyên vẹn như kẻ xuống mồ mả;

13 Chúng ta sẽ được các thứ của báu, Chất đầy
nhà chúng ta những của cướp;
14 Hãy lấy phần ngươi với chúng ta, Chúng ta
cả thảy sẽ có một túi bạc mà thôi.”
15 Hỡi con, đừng đi đường cùng chúng nó; Hãy
cấm giữ chân con, chớ vào lối của họ;
16 Vì chân chúng nó chạy đến sự ác, Lật đật
làm đổ huyết ra.
17 Vì giăng lưới ra trước mặt các loài có cánh
Lấy làm luống công thay;
18 Chính những người ấy thật phục mưu làm
đổ huyết mình ra, Và núp rình hại mạng sống
mình.
19 Đó là đường của những kẻ tham lợi bất
nghĩa; Lợi như thể đoạt lấy mạng sống của kẻ
được nó.
20 Sự khôn ngoan hô lên ngoài đường, Cất
tiếng dội ra nơi phố chợ;
21 Khôn ngoan kêu la ở đầu đường dộn dực
ồn ào; Tại cửa thành, và nội trong thành người
phán lời mình ra,
22 Mà rằng: Hỡi kẻ ngu dốt, các ngươi sẽ mến
sự ngu dại cho đến bao giờ? Kẻ nhạo báng sẽ ưa
sự nhạo báng, Và kẻ dại dột sẽ ghét sự tri thức
cho đến chừng nào?
23 Nhân vì ta trách các ngươi, các ngươi khá
trở lại; Kìa, ta sẽ đổ thần linh ta trên các ngươi;
Ta sẽ làm cho các ngươi biết những lời của ta.
24 Bởi vì ta kêu gọi, mà các ngươi không khứng
nghe, Ta giơ tay ta ra, lại chẳng có ai chủ ý;
25 Nhưng các ngươi đã bỏ hết lời khuyên dạy

ta, Không chịu lời quở trách ta;
26 Nên trong lúc các ngươi bị tai nạn, ta cũng
sẽ chê cười, Khi sự sợ hãi giáng cho các ngươi,
ắt ta sẽ nhạo báng;
27 Khi sự sợ hãi các ngươi xảy đến thình lình
như gió bão, Tai nạn xông vào các ngươi như
cơn trốt, Và sự ngặt nghèo, khốn cực giáng trên
các ngươi.
28 Bấy giờ chúng nó sẽ kêu cầu cùng ta, nhưng
ta sẽ không đáp lời; Sáng sớm chúng nó sẽ tìm
ta, nhưng không gặp được.
29 Aáy bởi vì chúng nó ghét sự hiểu biết, Không
chọn lấy sự kính sợ Đức Giê-hô-va,
30 Cũng không muốn theo sự khuyên dạy ta,
Và chê bai các lời quở trách ta;
31 Vì vậy chúng nó sẽ ăn bông trái của đường
lối mình, Và được no nê mưu chước của riêng
mình.
32 Vì sự bội nghịch của kẻ ngu dốt sẽ giết chúng
nó, Và sự yên ổn của kẻ dại dột sẽ làm hại cho
chúng nó.
33 Nhưng ai khứng nghe ta ắt sẽ ở an nhiên vô
sự, Được bình tịnh, không sợ tai họa nào.

2

1 Hỡi con, nếu con tiếp nhận lời ta, Dành giữ
mạng lịnh ta nơi lòng con,
2 Để lắng tai nghe sự khôn ngoan, Và chuyên
lòng con về sự thông sáng;
3 Phải nếu con kêu cầu sự phân biện, Và cất
tiếng lên cầu xin sự thông sáng,

4 Nếu con tìm nó như tiền bạc, Và kiếm nó như
bửu vật ẩn bí,
5 Bấy giờ con sẽ hiểu biết sự kính sợ Đức Giê-
hô-va, Và tìm được điều tri thức của Đức Chúa
Trời.
6 Vì Đức Giê-hô-va ban cho sự khôn ngoan; từ
miệng Ngài ra điều tri thức và thông sáng.
7 Ngài dành ơn cứu rỗi cho người ngay thẳng;
Ngài là thuẫn đỡ của người làm theo sự đoan
chánh,
8 Phù hộ các lối của người công bình, Và giữ
gìn đường của thánh đồ Ngài.
9 Bấy giờ con sẽ hiểu biết sự công bình, sự lý
đoán, Sự chánh trực, và các nẻo lành.
10 Vì sự khôn ngoan sẽ vào trong lòng con, Và
linh hồn con sẽ lấy sự hiểu biết làm vui thích.
11 Sự dẽ dặt sẽ coi sóc con, Sự thông sáng sẽ
gìn giữ con,
12 Để cứu con khỏi đường dữ, Khỏi kẻ nói việc
gian tà,
13 Và khỏi kẻ bỏ đường ngay thẳng, Mà đi theo
các lối tối tăm;
14 Là người vui dạ làm dữ, Ưa thích sự gian tà
của kẻ ác;
15 Chúng nó cong vạy trong đường lối mình,
Và lầm lạc trong các nẻo mình;
16 Lại sự khôn ngoan sẽ cứu con khỏi dâm phụ,
Là người đàn bà lạ nói lời dua nịnh;
17 Nàng lìa bỏ bạn của buổi đang thì, Và quên
sự giao ước của Đức Chúa Trời mình;
18 Vì nhà nó xiêu qua sự chết, Và con đường
nó dẫn đến chốn kẻ thác;

19 Chẳng ai đi đến nàng mà trở về, Hoặc được
tới các lối sự sống;
20 Sự khôn ngoan sẽ khiến con đi trong đường
người thiện, Và gìn giữ các lối của kẻ công bình.
21 Vì người ngay thẳng sẽ được ở trên đất, Và
người trọn vẹn sẽ còn ở đó luôn luôn.
22 Nhưng kẻ gian ác sẽ bị truất khỏi đất, Và kẻ
bất trung sẽ bị nhổ rứt khỏi đó.

3

1 Hỡi con, chớ quên sự khuyên dạy ta, Lòng
con khá giữ các mạng lịnh ta;
2 Vì nó sẽ thêm cho con lâu ngày, Số năm mạng
sống, và sự bình an.
3 Sự nhân từ và sự chân thật, chớ để lìa bỏ con;
Hãy đeo nó vào cổ, ghi nó nơi bia lòng con;
4 Như vậy, trước mặt Đức Chúa Trời và loài
người Con sẽ được ơn và có sự khôn ngoan thật.
5 Hãy hết lòng tin cậy Đức Giê-hô-va, Chớ
nương cậy nơi sự thông sáng của con;
6 Phàm trong các việc làm của con, khá nhận
biết Ngài, Thì Ngài sẽ chỉ dẫn các nẻo của con.
7 Chớ khôn ngoan theo mắt mình; Hãy kính sợ
Đức Giê-hô-va, và lìa khỏi sự ác:
8 Như vậy, cuống rốn con sẽ được mạnh khỏe,
Và xương cốt con được mát mẻ.
9 Hãy lấy tài vật và huê lợi đầu mùa của con,
Mà tôn vinh Đức Giê-hô-va;
10 Vậy, các vựa lẫm con sẽ đầy dư dật, Và
những thùng của con sẽ tràn rượu mới.

11 Hỡi con, chớ khinh điều sửa phạt của Đức
Giê-hô-va, Chớ hiềm lòng khi Ngài quở trách;
12 Vì Đức Giê-hô-va yêu thương ai thì trách
phạt nấy. Như một người cha đối cùng con trai
yêu dấu mình.
13 Người nào tìm đặng sự khôn ngoan, Và được
sự thông sáng, có phước thay!
14 Vì thà được nó hơn là được tiền bạc, Hoa lợi
nó sanh ra tốt hơn vàng ròng.
15 Sự khôn ngoan quí báu hơn châu ngọc,
Chẳng một bửu vật nào con ưa thích mà sánh
kịp nó được.
16 Tay hữu nó cầm sự trường thọ, Còn trong
tay tả, có sự giàu có và vinh hiển.
17 Các nẻo nó vốn là nẻo khoái lạc, Và các lối
nó cả điều bình an.
18 Nó là cây sự sống cho ai nắm lấy nó; Người
nào cầm giữ nó đều được phước hạnh.
19 Đức Giê-hô-va dùng sự khôn ngoan lập nên
trái đất; Nhờ sự thông sáng mà sắp đặt các từng
trời.
20 Do sự hiểu biết Ngài các vực sâu mở ra, Và
mây đặt ra sương móc.
21 Hỡi con, khá gìn giữ sự khôn ngoan thật và
sự dẽ dặt, Chớ để nó lìa xa mắt con;
22 Thì nó sẽ là sự sống của linh hồn con, Và
như đồ trang sức cho cổ con.
23 Con sẽ bước đi vững vàng trong đường con,
Và chân con không vấp ngã.
24 Khi con nằm, chẳng có điều sợ hãi; Phải, con
sẽ nằm được ngủ ngon giấc.
25 Chớ sợ sự kinh khiếp xảy đến thình lình,

Cũng đừng kinh hãi lúc sự tàn hại giáng trên kẻ
ác;
26 Vì Đức Giê-hô-va là nơi nương cậy của con,
Ngài sẽ gìn giữ chân con khỏi mắc bẫy.
27 Chớ từ chối làm lành cho kẻ nào xứng đáng,
Miễn là tay con có quyền làm điều ấy.
28 Nhược bằng con có tại nơi con vật kẻ lân
cận cầu xin, thì chớ nói với người rằng: Hãy đi
và trở lại, ngày mai ta sẽ cho ngươi.
29 Chớ lập mưu hại kẻ lân cận con, Vì người ăn
ở bình yên bên con.
30 Nếu không có làm điều hại cho con, Chớ
tranh giành vô cớ với ai.
31 Chớ phân bì với kẻ hung dữ, Cũng đừng
chọn lối nào của hắn;
32 Vì Đức Giê-hô-va gớm ghiếc kẻ gian tà;
Nhưng kết tình bậu bạn cùng người ngay thẳng.
33 Sự rủa sả của Đức Giê-hô-va giáng trên nhà
kẻ ác. Song Ngài ban phước cho chỗ ở của người
công bình.
34 Quả thật Ngài nhạo báng kẻ hay nhạo báng;
Nhưng Ngài ban ơn cho người khiêm nhường.
35 Người khôn ngoan sẽ hưởng được sự vinh
hiển; Còn sự thăng lên của kẻ ngu dại sẽ ra điều
hổ thẹn.

4

1 Hỡi các con, hãy nghe lời khuyên dạy của một
người cha, Khá chủ ý vào, hầu cho biết sự thông
sáng;

2 Vì ta ban cho các con một đạo lý tốt lành;
Chớ lìa bỏ lời dạy dỗ của ta.
3 Khi còn thơ ấu, ta là con trai của cha ta, Một
đứa con một của mẹ ta yêu mến.
4 Cha ta có dạy ta rằng: Lòng con khá ghi nhớ
các lời ta; Hãy gìn giữ mạng lịnh ta, thì con sẽ
được sống.
5 Khá cầu lấy sự khôn ngoan, khá cầu lấy sự
thông sáng, Chớ quên, chớ xây bỏ các lời của
miệng ta;
6 Đừng lìa bỏ sự khôn ngoan, ắt người sẽ gìn
giữ con; Hãy yêu mến người, thì người sẽ phù hộ
con.
7 Sự khôn ngoan là điều cần nhất; vậy, khá
cầu lấy sự khôn ngoan; Hãy dùng hết của con
đã được mà mua sự thông sáng.
8 Hãy tôn tặng sự khôn ngoan, thì sự khôn
ngoan sẽ thăng con lên, Làm cho con được vinh
hiển, khi con hoài niệm đến.
9 Sự khôn ngoan sẽ đội trên đầu con một dây
hoa mĩ, Và ban cho con một mão triều thiên vinh
quang.
10 Hỡi con, hãy nghe và tiếp nhận các lời ta;
Thì năm tháng của đời con sẽ được thêm nhiều
lên.
11 Ta đã dạy dỗ con đường khôn ngoan, Dẫn
con đi trong các lối ngay thẳng.
12 Khi con đi, bước chân con sẽ không ngập
ngừng, Và khi con chạy, con sẽ không vấp ngã.
13 Hãy nắm chắc điều khuyên dạy, chớ buông
ra; Khá gìn giữ nó, vì là sự sống của con.
14 Chớ vào trong lối kẻ hung dữ, Và đừng đi

đường kẻ gian ác.

15 Hãy tránh đường ấy, chớ đi ngang qua nó;
Hãy xây khỏi nó và cứ đi thẳng.

16 Vì nếu chúng nó không làm điều ác, thì ngủ
không đặng; Bằng chưa gây cho người nào vấp
phạm, thì giấc ngủ bị cất khỏi chúng nó.

17 Vì chúng nó ăn bánh của sự gian ác, Và uống
rượu của sự hung hăng.

18 Nhưng con đường người công bình giống
như sự sáng chiếu rạng, Càng sáng thêm lên cho
đến giữa trưa.

19 Còn nẻo kẻ gian ác vẫn như tăm tối; Chúng
nó chẳng biết mình vấp ngã vì đâu.

20 Hỡi con, hãy chăm chỉ về các lời ta, Khá
nghiêng tai nghe những bài giảng thuyết ta.

21 Các lời ấy chớ để xa khỏi mắt con, Hãy giữ
lấy nơi lòng con.

22 Vì lời ấy là sự sống cho người nào tìm được
nó, Và sự khỏe mạnh cho toàn thân thể của họ.

23 Khá cẩn thận giữ tấm lòng của con hơn hết,
Vì các nguồn sự sống do nơi nó mà ra.

24 Con hãy dẹp ra sự gian tà của miệng, Và bỏ
cách xa con sự giả dối của môi.

25 Mắt con hãy ngó ngay trước mặt, Và mí mắt
con khá xem thẳng trước mặt con.

26 Hãy ban bằng cái nẻo của chân con đi, Và
lập cho vững vàng các đường lối con,

27 Chớ xây qua bên hữu hay bên tả; Hãy dời
chân con khỏi sự ác.

5

1 Hỡi con, hãy chăm chỉ về sự khôn ngoan ta,
Khá nghiêng tai qua nghe lời thông sáng ta;
2 Để con gìn giữ sự dẽ dặt, Và môi con bảo tồn
sự tri thức.
3 Vì môi kẻ dâm phụ đặt ra mật, Và miệng nó
dịu hơn dầu;
4 Nhưng rốt lại đắng như ngải cứu, Bén như
gươm hai lưỡi.
5 Chân nó xuống chốn chết; Bước nó đụng đến
âm phủ.
6 Nó không tìm đặng con đường bằng thẳng
của sự sống; Các lối nó lầm lạc, song nó chẳng
biết đến.
7 Vậy bây giờ, hỡi các con, hãy nghe ta; Chớ lìa
bỏ các lời của miệng ta.
8 Hãy dời đường con cách xa khỏi nó, Đừng lại
gần cửa nhà nó;
9 E con trao sự danh dự mình cho kẻ khác, Và
năm tuổi con cho kẻ hung bạo.
10 E người lạ được no nê hóa tài con, Và công
lao con về nhà kẻ ngoại;
11 Kẻo đến cuối cùng con phải rên siết, Vì thịt
và thân thể con đã bị hao mòn,
12 Rồi con nói rằng: Cớ sao tôi ghét lời khuyên
dạy, Và lòng tôi khinh bỉ sự quở trách?
13 Nhân sao tôi không vâng theo tiếng giáo sư
tôi, Và chẳng nghiêng tai qua lời của người dạy
dỗ tôi?
14 Tại giữa dân sự và hội chúng, Tôi thiếu điều
bị sa vào các thứ tai họa.

15 Hãy uống nước hồ con chứa, Và nước chảy
trong giếng con.
16 Các nguồn của con há nên tràn ra ngoài
đường, Và các suối của con tuôn nơi phố chợ
sao?
17 Nó khá về một mình con, Chớ thông dụng
nó với người ngoại.
18 Nguyện nguồn mạch con được phước; Con
hãy lấy làm vui thích nơi vợ con cưới buổi đang
thì,
19 Như nai cái đáng thương, và hoàng dương
có duyên tốt, Nguyện nương long nàng làm thỏa
lòng con luôn luôn, Và ái tình nàng khiến cho
con say mê mãi mãi.
20 Hỡi con, lẽ nào con mê mệt người dâm phụ,
Và nâng niu lòng của người ngoại?
21 Vì các đường của loài người ở trước mặt Đức
Giê-hô-va; Ngài ban bằng các lối của họ.
22 Kẻ hung dữ sẽ bị gian ác mình bắt phải, Và
bị dây tội lỗi mình vấn buộc lấy.
23 Nó sẽ chết vì thiếu lời khuyên dạy, Và bị lầm
lạc vì ngu dại quá.

6

1 Hỡi con, nếu con có bảo lãnh cho kẻ lân cận
mình, Nếu con giao tay mình vì người ngoại,
2 Thì con đã bị lời miệng mình trói buộc, Mắc
phải lời của miệng con.
3 Hỡi con, bởi vì con đã sa vào tay kẻ lân cận
con, Hỡi làm điều nầy và giải cứu mình con: Hãy
đi hạ mình xuống, nài xin người lân cận con;

4 Chớ để cho hai mắt con ngủ, Hoặc mí mắt
con chợp lại;
5 Hãy giải cứu mình khỏi người như con hoàng
dương thoát khỏi tay thợ săn, Như con chim
thoát khỏi tay kẻ đánh rập.
6 Hỡi kẻ biếng nhác, hãy đi đến loài kiến; Khá
xem xét cách ăn ở nó mà học khôn ngoan.
7 Tuy nó không có hoặc quan tướng, Hoặc
quan cai đốc, hay là quan trấn,
8 Thì nó cũng biết sắm sửa lương phạn mình
trong lúc mùa hè, Và thâu trữ vật thực nó trong
khi mùa gặt.
9 Hỡi kẻ biếng nhác, ngươi sẽ nằm cho đến
chừng nào? Bao giờ ngươi sẽ ngủ thức dậy?
10 Ngủ một chút, chợp mắt một chút, Khoanh
tay nằm một chút,
11 Thì sự nghèo khổ của ngươi sẽ đến như kẻ
đi rảo, Và sự thiếu thốn của ngươi tới như người
cầm binh khí.
12 Người nào đi đứng có miệng giả dối, Là một
kẻ vô loại, một người gian ác;
13 Hắn liếc con mắt, dùng chân mình bày ý, Và
lấy ngón tay mình ra dấu;
14 Trong lòng hắn vẫn có sự gian tà; Nó toan
mưu ác luôn luôn, Và gieo sự tranh cạnh.
15 Bởi cớ ấy, tai họa sẽ xảy đến nó thình lình;
Bỗng chúc nó bị bại hoại, không phương thế
chữa được.
16 Có sáu điều Đức Giê-hô-va ghét, Và bảy điều
Ngài lấy làm gớm ghiếc:
17 Con mắt kiêu ngạo, lưỡi dối trá, Tay làm đổ

huyết vô tội
18 Lòng toan những mưu ác, Chân vội vàng
chạy đến sự dữ,
19 Kẻ làm chứng gian và nói điều dối, Cùng kẻ
gieo sự tranh cạnh trong vòng anh em.
20 Hỡi con, hãy giữ lời răn bảo của cha, Chớ lìa
bỏ các phép tắc của mẹ con.
21 Khá ghi tạc nó nơi lòng con luôn luôn, Và
đeo nó nơi cổ con.
22 Khi con đi, các lời đó sẽ dẫn dắt con; Lúc
con ngủ, nó gìn giữ con; Và khi con thức dậy, thì
nó sẽ trò chuyện với con.
23 Vì điều răn là một cái đèn, luật pháp là ánh
sáng, Và sự quở trách khuyên dạy là con đường
sự sống,
24 Đặng giữ con khỏi người đàn bà ác nghiệp,
Và khỏi lưỡi dua nịnh của dâm phụ.
25 Lòng con chớ tham muốn sắc nó, Đừng để
mình mắc phải mí mắt nó.
26 Vì tại kỵ nữ có người nông nổi chỉ còn một
miếng bánh mà thôi; Người dâm phụ vẫn lừa
sẵn linh hồn quí báu.
27 Há có người nào để lửa trong lòng mình, Mà
áo người lại chẳng bị cháy sao?
28 Há có ai đi trên than lửa hực, Mà chân mình
lại chẳng bị phồng chăng?
29 Kẻ nào đi tới cùng vợ người lân cận mình
cũng vậy; Phàm ai đụng đến nàng ắt chẳng
được khỏi bị phạt.
30 Người ta chẳng khinh dị kẻ trộm, Nếu nó ăn
cắp đặng phỉ lòng mình khi đói khát;

31 Hễ nó bị bắt, chắc phải thường bồi gấp bảy
lần; Nó sẽ nộp hết tài sản của nhà nó.
32 Kẻ nào phạm tội ngoại tình với người đàn
bà, tất vô tâm vô trí: Ai làm như vậy, khiến cho
linh hồn mình bị hư mất.
33 Người ấy sẽ bị thương tích và khinh bỉ, Sự
sỉ nhục người sẽ chẳng bôi mất đi;
34 Vì sự ghen ghét là điều giận dữ của người
nam, Trong ngày báo thù, người không dung
thứ;
35 Người sẽ chẳng nhận giá đền tội nào hết,
Mặc dầu con gia tăng của lễ, người cũng không
đặng phỉ ý đâu.

7

1 Hỡi con, hãy giữ các lời ta, Và giấu nơi lòng
các mạng lịnh ta.
2 Khá tuân thủ các mạng lịnh ta, thì con sẽ
được sống; Và gìn giữ lời khuyên dạy ta như
ngươi của mắt con.
3 Hãy cột nó nơi ngón tay con, Ghi nó trên bia
lòng con.
4 Hãy nói với sự khôn ngoan rằng: Ngươi là
chị em ta! Và xưng sự thông sáng là bằng hữu
con;
5 Để nó gìn giữ con khỏi dâm phụ Khỏi đàn bà
ngoại hay nói lời dua nịnh.
6 Vì tại cửa sổ nhà ta, Ta nhìn ngang qua song
mặt võng ta,
7 Bèn thấy trong bọn kẻ ngu dốt, Giữa vòng
người thiếu niên, có một gã trai trẻ không trí
hiểu,

8 Đi qua ngoài đường gần góc nhà đàn bà ấy;
Người bắt đi đường dẫn đến nhà nàng,
9 Hoặc trong lúc chạng vạng khi rốt ngày,
Hoặc giữa ban đêm khi tối tăm mù mịt.
10 Kìa, người đàn bà ấy đi ra rước hắn, Trang
điểm như con bợm, lòng đầy mưu kế,
11 Nàng vốn nói om sòm, không thìn nết, Hai
chân nàng chẳng ở trong nhà,
12 Khi ở ngoài đường, lúc nơi phố chợ, Rình
rập tại các hẻm góc.
13 Nàng nắm ôm hôn kẻ trai trẻ ấy, Mặt chai
mày đá, nói cùng chàng rằng:
14 "Tôi có của lễ thù ân tại nhà tôi; Ngày nay
tôi đã trả xong các lời khấn nguyện tôi.
15 Bởi cớ đó, tôi ra đón anh, Đặng tìm thấy mặt
anh, và tôi đã tìm được.
16 Tôi có trải trên giường tôi những mền, Bằng
chỉ Ê-díp-tô đủ sắc,
17 Lấy một dược, lư hội, và quế bì, Mà xông
thơm chỗ nằm tôi.
18 Hãy đến, chúng ta sẽ thân ái mê mệt cho
đến sáng, Vui sướng nhau về sự luyến ái.
19 Vì chồng tôi không có ở nhà, Người trẩy đi
xa xuôi lắm,
20 Đem túi bạc theo tay người, Đến rằm mới
trở về nhà."
21 Nàng dùng lắm lời êm dịu quyến dụ hắn,
Làm hắn sa ngã vì lời dua nịnh của môi miệng
mình.
22 Hắn liền đi theo nàng, Như một con bò đến
lò cạo, Như kẻ ngu dại bị cùm dẫn đi chịu hình
phạt,

23 Cho đến khi mũi tên xoi ngang qua gan nó;
Như con chim bay sa vào lưới, Mà không biết
rằng nó rập sự sống mình.
24 Vậy bây giờ, hỡi con, hãy nghe ta, Khá chăm
chỉ về các lời của miệng ta.
25 Lòng con chớ xây vào con đường đàn bà ấy.
Chớ đi lạc trong các lối nàng;
26 Vì nàng làm nhiều người bị thương tích sa
ngã, Và kẻ bị nàng giết thật rất nhiều thay.
27 Nhà nàng là con đường của âm phủ, Dẫn
xuống các phòng của sự chết.

8

1 Sự khôn ngoan há chẳng kêu lên sao? Sự
thông sáng há không vang tiếng mình ra ư?
2 Sự khôn ngoan đứng trên chót các nơi cao,
Ngoài đường, tại các ngã tư.
3 Gần bên cửa thành, tại nơi vào thành, ỳ chỗ
đông trong cửa thành, sự khôn ngoan la lên
rằng:
4 Hỡi loài người, ta kêu gọi các ngươi, Và tiếng
ta hướng về con cái loài người!
5 Hỡi kẻ ngu muội, hãy hiểu sự khôn khéo; Hỡi
kẻ dại dột, lòng ngươi khá nên thông sáng.
6 Hãy nghe, vì ta sẽ nói điều tốt lành, Ta hở
môi ra mà dạy điều ngay thẳng.
7 Vì miệng ta sẽ nói chân thật; Còn môi ta ghét
sự gian ác.
8 Các lời miệng ta điều xưng hiệp sự công
bình. Trong nó chẳng có điều chi cong vạy hoặc
gian tà.

9 Thảy đều rõ ràng cho người nào hiểu biết, Và
ngay thẳng cho người nào tìm được sự tri thức.
10 Khá nhận sự khuyên dạy ta, chớ lãnh tiền
bạc, Thà lãnh sự tri thức hơn là vàng chọn lựa;
11 Vì sự khôn ngoan có giá hơn châu ngọc, Và
các vật mình ưa thích hơn hết chẳng sánh bằng
nó đặng.
12 Ta, là sự khôn ngoan, đồng ở với sự thông
minh, Và tìm được sự hiểu biết, và sự dẽ dặt.
13 Sự kính sợ Đức Giê-hô-va, ấy là ghét điều ác;
Ta ghét sự kiêu ngạo, xấc xược, con đường ác,
và miệng gian tà.
14 Mưu luận và sự thông thạo đều thuộc về ta;
Ta là sự thông sáng; năng lực vốn thuộc về ta.
15 Nhờ ta, các vua cai trị, Và những quan
trưởng định sự công bình.
16 Nhờ ta, các quan trưởng, người tước vị, Và
các quan xét thế gian đều quản hạt.
17 Ta yêu mến những người yêu mến ta, Phàm
ai tìm kiếm ta sẽ gặp ta.
18 Sự giàu có, sự tôn trọng, Của cải bền lâu, và
sự công bình, đều ở nơi ta.
19 Bông trái ta tốt hơn vàng, đến đỗi hơn vàng
ròng; Hoa lợi của ta quí hơn bạc cao.
20 Ta đi trong con đường công bình, Giữa các
lối ngay thẳng,
21 Đặng làm cho kẻ yêu mến ta hưởng được
của cải thật, Và làm cho đầy dẫy các kho tàng
của họ.
22 Trong buổi Đức Giê-hô-va khởi cuộc tạo hóa,
Và thời thái cổ, trước khi chưa dựng nên muôn

vật thì Ngài đã có ta.
23 Ta đã được lập từ trước vô cùng Từ khi
nguyên thỉ, trước khi dựng nên trái đất.
24 Lúc chưa có vực sâu, chưa có nguồn chảy
nước nhiều, Thì ta đã s sh ra rồi.
25 Trước khi núi non chưa lập nên, Và các gò
nổng chưa có;
26 Trước khi Đức Giê-hô-va chưa có dựng nên
đất, đồng ruộng, Và tro bụi đầu tiên của thế
gian, thì ta đã sanh ra rồi.
27 Khi Đức Chúa Trời lập các từng trời, Và đặt
cái vòng trên mặt vực sâu, thì có ta ở đó.
28 Khi Ngài làm cho kiên cố các từng mây trên
cao, Khiến các nguồn vực sâu vững chắc,
29 Định bờ cõi cho biển, Để nước không tràn
phạm điều răn của Ngài, Và khi Ngài lập nên trái
đất,
30 Thì ta ở bên Ngài làm thợ cái, Hằng ngày ta
là sự khoái lạc Ngài, Và thường thường vui vẻ
trước mặt Ngài.
31 Ta lấy làm vui vẻ về chỗ có người ở trên trái
đất của Ngài, Và sự vui thích ta ở nơi con cái loài
người.
32 Vậy, bây giờ, các con ơi! hãy nghe ta; Ai giữ
đạo ta lấy làm có phước thay.
33 Khá nghe lời khuyên dạy, và ở khôn ngoan,
Chớ nên từ chối nó.
34 Người nào nghe lời ta, Hằng ngày tỉnh thức
tại nơi cửa ta, Và chờ đợi ở bên các trụ cửa ta,
lấy làm có phước thay.
35 Vì hễ ai tìm được ta, thì gặp sự sống, Và sẽ

được ơn của Đức Giê-hô-va;
36 Nhưng ai phạm đến ta, làm hại cho linh hồn
mình; Còn kẻ nào ghét ta, ắt ưa thích sự chết.

9

1 Sự khôn ngoan đã xây dựng nhà mình; Tạc
thành bảy cây trụ của người;
2 Giết các con thú mình, pha rượu nho mình,
Và dọn bàn tiệc mình rồi.
3 Người đã sai các tớ gái mình đi; ỳ trên các
nơi cao của thành người la rằng:
4 Ai ngu dốt, hãy rút vào đấy; Với kẻ thiếu trí
hiểu, sự khôn ngoan nói rằng:
5 Hãy đến ăn bánh của ta, Và uống rượu ta đã
pha lộn.
6 Khá bỏ sự ngây dại đi, thì sẽ được sống; Hãy
đi theo con đường thông sáng.
7 Ai trách dạy kẻ nhạo báng mắc phải điều sỉ
nhục, Ai quở kẻ hung ác bị điếm ố.
8 Chớ trách kẻ nhạo báng, e nó ghét con; Hãy
trách người khôn ngoan, thì người sẽ yêu mến
con.
9 Hãy khuyên giáo người khôn ngoan, thì người
sẽ được nên khôn ngoan hơn; Khá dạy dỗ người
công bình, thì người sẽ thêm tri thức nữa.
10 Kính sợ Đức Giê-hô-va, ấy là khởi đầu sự
khôn ngoan; Sự nhìn biết Đấng Thánh, đó là sự
thông sáng.
11 Vì nhờ ta, các ngày con sẽ được thêm nhiều
lên, Và các năm tuổi con sẽ đặng gia tăng.

12 Nếu con khôn ngoan, thì có ích cho chính
mình con; Nếu con nhạo báng, tất một mình con
phải gánh lấy.
13 Đàn bà điên cuồng hay la lối, Nàng là ngu
muội chẳng biết chi cả.
14 Nàng ngồi nơi cửa nhà mình, Trên một cái
ghế tại nơi cao của thành,
15 Đặng kêu gọi những kẻ đi đường, Tức
những kẻ đi thẳng đường mình mà rằng:
16 Ai ngu dốt hãy rút vào đây; Và nàng nói với
kẻ thiếu trí hiểu rằng:
17 Nước ăn cắp lấy làm ngọt ngào, Bánh ăn
vụng là ngon thay.
18 Những người chẳng biết rằng kẻ chết ở đó,
Và những người khách của nàng đều ở dưới
chốn sâu của âm phủ.

10

1 Con trai khôn ngoan làm vui cha mình;
Nhưng đứa ngu muội gây buồn cho mẹ nó.
2 Của phi nghĩa chẳng được ích chi; Song sự
công bình giải cứu khỏi chết.
3 Đức Giê-hô-va không để linh hồn người công
bình chịu đói khát; Nhưng Ngài xô đuổi sự ước
ao của kẻ ác đi.
4 Kẻ làm việc tay biếng nhác trở nên nghèo
hèn; Còn tay kẻ siêng năng làm cho được giàu
có.
5 Ai thâu trữ trong mùa hè là con trai khôn
ngoan; Song kẻ ngủ lúc mùa gặt là con trai gây
cho sỉ nhục.

6 Có phước lành giáng trên đầu kẻ công bình;
Nhưng miệng kẻ ác giấu sự cường bạo.
7 Kỷ niệm người công bình được khen ngợi;
Song tên kẻ gian ác rục đi.
8 Người có lòng khôn ngoan, nhận tiếp những
điều răn; Nhưng kẻ có miệng ngu muội phải bị
sa ngã.
9 Người nào theo sự ngay thẳng đi vững chắc;
Còn kẻ làm cong vẹo đường lối mình bị chúng
biết.
10 Kẻ nào nheo mắt làm cho ưu sầu; Còn ai có
miệng ngu muội bị sa ngã.
11 Miệng người công bình là một nguồn sự
sống; Nhưng miệng kẻ hung ác giấu sự cường
bạo.
12 Sự ghen ghét xui điều cãi lộn; Song lòng
thương yêu lấp hết các tội phạm.
13 Trên môi miệng người thông sáng có sự
khôn ngoan; Nhưng roi vọt dành cho lưng kẻ
thiếu trí hiểu.
14 Người khôn ngoan dành để sự tri thức;
Nhưng tại cớ miệng kẻ ngu muội sự bại hoại
hòng đến.
15 Tài sản kẻ giàu có là cái thành kiên cố của
người; Song sự hư nát của người khốn khổ là sự
nghèo nàn của họ.
16 Lao khổ của người công bình hướng về sự
sống; Còn hoa lợi kẻ hung ác chiều về tội lỗi.
17 Kẻ nghe lời khuyên dạy ở trong đường sự
sống; Nhưng ai quên sự quở trách phải lầm lạc.
18 Người giấu sự ghen ghét có môi dối giả; Và
ai rải điều nói hành là kẻ ngu dại.

19 Hễ lắm lời, vi phạm nào có thiếu; Nhưng ai
cầm giữ miệng mình là khôn ngoan.
20 Lưỡi người công bình giống như bạc cao;
Còn lòng kẻ hung ác không ra gì.
21 Môi miệng người công bình nuôi dạy nhiều
người; Nhưng kẻ ngu dại chết, vì thiếu trí hiểu.
22 Phước lành của Đức Giê-hô-va làm cho giàu
có; Ngài chẳng thêm sự đau lòng gì lẫn vào.
23 Kẻ thiếu trí hiểu coi sự làm ác như chơi;
Nhưng người thông sáng thích sự khôn ngoan.
24 Điều gì kẻ hung ác sợ sệt, ắt sẽ xảy đến cho
nó; Nhưng kẻ công bình sẽ được như ý mình
ước ao.
25 Khi gió trốt thổi qua, kẻ hung ác không còn
nữa; Song nền của người công bình còn đến đời
đời.
26 Như giấm ghê răng, như khói cay mắt, Kẻ
làm biếng nhác đối với người sai khiến nó là vậy.
27 Sự kính sợ Đức Giê-hô-va gia thêm ngày
tháng; Còn năm tuổi kẻ ác sẽ bị giảm bớt đi.
28 Sự trông mong của người công bình giáp sự
vui vẻ; Còn sự trông đợi của kẻ ác sẽ hư mất đi.
29 Con đường của Đức Giê-hô-va như một đồn
lũy cho người ngay thẳng; Nhưng nó là sự bại
hoại cho kẻ làm ác.
30 Người công bình chẳng hề bị rúng động;
Song kẻ ác không được ở trên đất.
31 Miệng người công bình sanh sự khôn ngoan;
Duy lưỡi của kẻ gian tà sẽ bị truất.
32 Môi người công bình biết điều đẹp ý; Nhưng
miệng kẻ hung ác chỉ nói sự gian tà.

11

1 Cây cân giả lấy làm gớm ghiếc cho Đức Giê-
hô-va; Nhưng trái cân đúng được đẹp lòng Ngài.
2 Khi kiêu ngạo đến, sỉ nhục cũng đến nữa;
Nhưng sự khôn ngoan vẫn ở với người khiêm
nhượng.
3 Sự thanh liêm của người ngay thẳng dẫn dắt
họ; Còn sự gian tà của kẻ bất trung sẽ hủy diệt
chúng nó.
4 Trong ngày thạnh nộ, tài sản chẳng ích chi
cả; Duy công bình giải cứu khỏi sự chết.
5 Sự công bình của người trọn vẹn ban bằng
đường lối người; Nhưng kẻ hung ác vì gian ác
mình mà sa ngã.
6 Sự công bình của người ngay thẳng sẽ giải
cứu họ; Song kẻ bất trung bị mắc trong sự gian
ác của mình.
7 Khi kẻ ác chết, sự trông mong nó mất; Và sự
trông đợi của kẻ cường bạo bị diệt.
8 Người công bình được cứu khỏi hoạn nạn;
Rồi kẻ hung ác sa vào đó thế cho người.
9 Kẻ ác lấy lời nói mà làm tàn hại người lân
cận mình; Còn các người công bình nhờ tri thức
mà được cứu khỏi.
10 Cả thành đều vui vẻ về sự may mắn của
người công bình; Nhưng khi kẻ ác bị hư mất,
bèn có tiếng reo mừng.
11 Nhờ người ngay thẳng chúc phước cho,
thành được cao trọng; Song tại miệng kẻ tà ác,
nó bị đánh đổ.

12 Kẻ nào khinh dể người lân cận mình thiếu
trí hiểu; Nhưng người khôn sáng làm thinh.
13 Kẻ đi thèo lẻo tỏ ra điều kín đáo; Còn ai có
lòng trung tín giữ kín công việc.
14 Dân sự sa ngã tại không chánh trị; Song nếu
có nhiều mưu sĩ, bèn được yên ổn.
15 Người nào bảo lãnh cho người ngoại, ắt bị
hại; Nhưng ai ghét cuộc bảo lãnh, bèn được bình
an vô sự.
16 Người đàn bà có duyên được sự tôn trọng;
Còn người đàn ông hung bạo được tài sản.
17 Người nhân từ làm lành cho linh hồn mình;
Còn kẻ hung bạo xui khổ cực cho thịt mình.
18 Kẻ dữ ăn được công giá hư giả; Song ai gieo
điều công bình hưởng phần thưởng chắc chắn.
19 Người nào vững lòng ở công bình được đến
sự sống; Còn kẻ săn theo ác gây sự chết cho
mình.
20 Kẻ có lòng gian tà lấy làm gớm ghiếc cho
Đức Giê-hô-va; Nhưng ai có tánh hạnh trọn vẹn
được đẹp lòng Ngài.
21 Quả thật kẻ gian ác chẳng hề khỏi bị hình
phạt; Song dòng dõi người công bình sẽ được
cứu khỏi.
22 Một người đàn bà đẹp đẽ mà thiếu dè dặt,
Khác nào một vòng vàng đeo nơi mũi heo.
23 Sự ao ước của người công bình chỉ là điều
thiện; Còn điều kẻ ác trông đợi, ấy là cơn thạnh
nộ.
24 Có người rải của mình ra, lại càng thêm
nhiều lên; Cũng có người chắt lót quá bực,
nhưng chỉ được sự thiếu thốn.

25 Lòng rộng rãi sẽ được no nê; Còn ai nhuần
gội, chính người sẽ được nhuần gội.
26 Kẻ nào cầm giữ lúa thóc, bị dân sự rủa sả;
Song sự chúc phước sẽ giáng trên đầu người bán
nó ra.
27 Ai tìm cầu sự thiện, tìm kiếm ân điển;
Nhưng ai tìm cầu điều ác, tất ác sẽ xảy đến cho
nó.
28 Kẻ nào tin cậy nơi của cải mình sẽ bị xiêu
ngã; Còn người công bình được xanh tươi như
lá cây.
29 Ai khuấy rối nhà mình sẽ được gió làm cơ
nghiệp; Còn kẻ điên cuồng trở nên tôi tớ cho
người có lòng khôn ngoan.
30 Kết quả của người công bình giống như cây
sự sống; Người khôn ngoan có tài được linh hồn
người ta.
31 Kìa, người công bình được báo đáp nơi thế
thượng; Phương chi kẻ hung ác và kẻ có tội!

12

1 Ai ưa điều sửa phạt ưa sự tri thức; Nhưng kẻ
ghét sự quở trách là ngây dại.
2 Người lành được ơn của Đức Giê-hô-va;
Nhưng Đức Chúa Trời định tội cho người toan
mưu ác.
3 Loài người chẳng phải vì hung ác mà được
lập vững bền; Song rễ người công bình chẳng bị
lay động.
4 Người đàn bà nhân đức là mão triều thiên
cho chồng nàng; Còn vợ làm xấu hổ khác nào
sự mục trong xương cốt người.

5 Tư tưởng người nghĩa chỉ là công bình; Song
mưu luận kẻ ác đều là giả dối.
6 Các lời kẻ hung ác rình rập làm đổ huyết
ra; Song miệng người ngay thẳng giải cứu người
khỏi.
7 Đánh đổ kẻ hung ác thì họ chẳng còn nữa;
Nhưng nhà người công bình còn đứng vững.
8 Người ta được khen ngợi tùy theo sự khôn
sáng mình; Còn kẻ có lòng tà vạy sẽ bị khinh dể.
9 Thà một người ở bực hèn hạ và có tôi tớ, Còn
hơn kẻ tự tôn mà lại thiếu ăn.
10 Người công bình coi sóc sự sống của súc vật
mình; Còn lòng thương xót của kẻ dữ khác nào
sự hung bạo.
11 Ai cày đất mình sẽ được vật thực dư dật;
Còn ai theo kẻ biếng nhác thiếu trí hiểu.
12 Kẻ hung ác tham lam của hoạch tài; Song rễ
của người công bình sanh bông trái.
13 Trong sự vi phạm của môi miệng có một cái
bẫy tàn hại; Nhưng người công bình được thoát
khỏi sự hoạn nạn.
14 Nhờ bông trái của môi miệng mình, người
sẽ được no đầy phước; Và người ta sẽ được báo
lại tùy theo việc tay mình đã làm.
15 Đường lối của kẻ ngu muội vốn ngay thẳng
theo mắt nó; Còn người khôn ngoan nghe lời
khuyên dạy.
16 Sự giận dữ của kẻ ngu muội liền lộ ra tức
thì; Còn người khôn khéo che lấp sỉ nhục mình.
17 Kẻ nào nói thật, rao truyền sự công bình;
Song kẻ làm chứng gian, phô sự giả dối.

18 Lời vô độ đâm xoi khác nào gươm; Nhưng
lưỡi người khôn ngoan vốn là thuốc hay.
19 Môi chân thật được bền đỗ đời đời; Song
lưỡi giả dối chỉ còn một lúc mà thôi.
20 Sự phỉnh gạt ở trong lòng kẻ toan mưu hại;
Nhưng sự vui vẻ thuộc về người khuyên lơn sự
hòa bình.
21 Chẳng một tai họa nào xảy đến cho người
công bình; Song kẻ hung ác sẽ bị đầy đau đớn.
22 Môi miệng nói dối giả lấy làm gớm ghiếc cho
Đức Giê-hô-va; Song ai ăn ở trung thành được
đẹp lòng Ngài.
23 Người khôn khéo giấu điều mình biết; Còn
lòng kẻ ngu muội xưng ra sự điên dại mình.
24 Tay người siêng năng sẽ cai trị; Nhưng tay
kẻ biếng nhác phải phục dịch.
25 Sự buồn rầu ở nơi lòng người làm cho nao
sờn; Nhưng một lời lành khiến lòng vui vẻ.
26 Người công bình dẫn đường cho kẻ lân cận
mình; Còn các nẻo kẻ dữ làm sai lạc chúng.
27 Kẻ biếng nhác không chiên nướng thịt mình
đã săn; Song người siêng năng được tài vật quí
báu của loài người.
28 Sự sống ở nơi đường công bình; Trên lối nó
không có sự chết.

13

1 Con khôn ngoan nghe sự khuyên dạy của cha;
Song kẻ nhạo báng không khứng nghe lời quở
trách.

2 Nhờ bông trái của miệng mình, người hưởng
lấy sự lành; Còn linh hồn kẻ gian ác sẽ ăn điều
cường bạo.
3 Kẻ canh giữ miệng mình, giữ được mạng
sống mình; Nhưng kẻ nào hở môi quá, bèn bị
bại hoại.
4 Lòng kẻ biếng nhác mong ước, mà chẳng có
chi hết; Còn lòng người siêng năng sẽ được no
nê.
5 Người công bình ghét lời dối trá; Song kẻ
hung ác đáng gớm ghê và bị hổ thẹn.
6 Sự công bình bảo hộ người ăn ở ngay thẳng;
Nhưng sự gian ác đánh đổ kẻ phạm tội.
7 Có kẻ làm bộ giàu, mà chẳng có gì hết; Cũng
có người làm bộ nghèo, lại có của cải nhiều.
8 Giá chuộc mạng sống loài người, ấy là của
cải mình; Còn kẻ nghèo chẳng hề nghe lời hăm
dọa.
9 Sự sáng của kẻ lành soi rạng ngời; Nhưng
đèn kẻ ác lại bị tắt đi.
10 Sự kiêu ngạo chỉ sanh ra điều cãi lộn; Còn
sự khôn ngoan ở với người chịu lời khuyên dạy.
11 Hoạch tài ắt phải hao bớt; Còn ai lấy tay
thâu góp sẽ được thêm của nhiều lên.
12 Sự trông cậy trì hoãn khiến lòng bị đau đớn;
Nhưng khi sự ước ao được thành, thì giống như
một cây sự sống.
13 Kẻ nào khinh lời dạy, ắt bị hư bại; Còn ai
kính sợ giới mạng, nấy được ban thưởng.
14 Sự dạy dỗ của người khôn ngoan vốn một
nguồn sự sống, Đặng khiến người ta tránh khỏi

bẫy sự chết.
15 Sự thông sáng thật được ân điển; Song con
đường kẻ phạm tội lấy làm khốn cực thay.
16 Phàm người khôn khéo làm việc cứ theo sự
hiểu biết; Nhưng kẻ ngu muội bày tỏ ra sự điên
dại mình.
17 Sứ giả gian ác sa vào tai họa; Còn khâm sai
trung tín khác nào thuốc hay.
18 Ai chối sự khuyên dạy sẽ bị nghèo khổ và sỉ
nhục; Nhưng kẻ nào nhận tiếp lời quở trách sẽ
được tôn trọng.
19 Sự ước ao mà được thành lấy làm êm dịu
cho linh hồn; Còn lìa bỏ điều dữ, quả là sự gớm
ghiếc cho kẻ ngu muội.
20 Ai giao tiếp với người khôn ngoan, trở nên
khôn ngoan; Nhưng kẻ làm bạn với bọn điên dại
sẽ bị tàn hại.
21 Tai họa đuổi theo kẻ có tội; Còn phước lành
là phần thưởng của người công bình.
22 Người lành lưu truyền gia sản cho con cháu
mình; Song của cải kẻ có tội dành cho người công
bình.
23 Chỗ người nghèo khai phá sanh nhiều lương
thực; Nhưng có kẻ bị tiêu mất tại vì thiếu sự
công bình;
24 Người nào kiêng roi vọt ghét con trai mình;
Song ai thương con ắt cần lo sửa trị nó.
25 Người công bình ăn cho phỉ dạ mình; Còn
bụng kẻ ác bị đói.

14

1 Người nữ khôn ngoan xây cất nhà mình; Song

kẻ ngu dại lấy tay mình mà phá hủy nó đi.
2 Ai đi theo sự ngay thẳng kính sợ Đức Giê-hô-
va; Còn ai ăn ở tà vạy khinh bỉ Ngài,
3 Trong miệng kẻ ngu dại có cây roi đánh phạt
sự kiêu ngạo nó; Song môi người khôn ngoan giữ
lấy người.
4 Đâu không có bò, đó máng cỏ trống không;
Nhưng nhiều hoa lợi do nơi sức bò đực mà ra.
5 Người chứng trung thành không hề nói dối;
Còn kẻ làm chứng gian buông lời dối trá.
6 Kẻ nhạo báng tìm khôn ngoan, mà không
gặp; Song sự tri thức lấy làm dễ cho người thông
sáng.
7 Hãy dan xa khỏi mặt kẻ ngu muội, Con sẽ
chẳng tìm được môi khôn ngoan nơi nó.
8 Sự trí huệ của người khôn khéo, ấy là hiểu
rõ đường lối mình; Nhưng sự điên cuồng của kẻ
ngu muội là sự phỉnh gạt.
9 Kẻ ngu dại bỉ báng tội lỗi; Nhưng người ngay
thẳng có được ơn của Đức Chúa Trời.
10 Lòng nhìn biết sự cay đắng của lòng; Một
người ngoại không chia vui với nó được.
11 Nhà kẻ gian ác sẽ bị đánh đổ; Song trại người
ngay thẳng sẽ được hưng thạnh.
12 Có một con đường coi dường chánh đáng
cho loài người; Nhưng đến cuối cùng nó thành
ra nẻo sự chết.
13 Dầu trong lúc cười cợt lòng vẫn buồn thảm;
Và cuối cùng sự vui, ấy là điều sầu não.
14 Lòng kẻ nào lìa xa Đức Chúa Trời sẽ được
no nê sự kết quả của mình; Còn người lành nhờ

chính mình mà được thỏa nguyện.
15 Kẻ ngu dốt tin hết mọi lời; Nhưng người
khôn khéo xem xét các bước mình.
16 Người khôn ngoan sợ và tránh khỏi điều ác;
Song kẻ ngu muội ở xấc xược, và có lòng cậy
mình.
17 Người nóng nảy làm điên làm dại; Và kẻ toan
mưu ác bị ghét.
18 Kẻ ngu muội được sự điên dại làm cơ nghiệp;
Song người khôn ngoan được đội mão triều thiên
bằng tri thức.
19 Người ác phục trước mặt người thiện; Và kẻ
dữ cúi lạy ở ngoài cửa người công bình.
20 Người nghèo khó dầu láng giềng cũng ghét
bỏ; Nhưng bằng hữu của người giàu thì nhiều
thay.
21 Ai khinh bỉ kẻ lân cận mình phạm tội; Còn
ai thương xót người khốn khó lấy làm có phước
thay.
22 Kẻ toan mưu ác há chẳng lầm lạc sao? Còn
nhân từ và chân thật thuộc về người toan mưu
thiện.
23 Trong các thứ công việc đều có ích lợi;
Nhưng miệng nói nhiều chỉ dẫn đến sự thiếu
thốn.
24 Giàu có là mão triều thiên cho người khôn
ngoan; Còn điên cuồng của kẻ ngây dại chỉ là
điên cuồng.
25 Kẻ làm chứng chân thật giải cứu linh hồn
người ta; Song kẻ nào nói dối gây sự phỉnh gạt.
26 Trong sự kính sợ Đức Giê-hô-va có nơi
nương cậy vững chắc; Và con cái Ngài sẽ được

một nơi ẩn núp.
27 Sự kính sợ Đức Giê-hô-va vốn một nguồn
sự sống, Đặng khiến người ta tránh khỏi bẫy sự
chết.
28 Dân sự đông đảo, ấy là sự vinh hiển của vua;
Còn dân sự ít, ấy khiến cho quan tướng bị bại.
29 Kẻ nào chậm nóng giận có thông sáng lớn;
Nhưng ai hay nóng nảy tôn lên sự điên cuồng.
30 Lòng bình tịnh là sự sống của thân thể; Còn
sự ghen ghét là đồ mục của xương cốt.
31 Kẻ hà hiếp người nghèo khổ làm nhục Đấng
Tạo hóa mình; Còn ai thương xót người bần cùng
tôn trọng Ngài.
32 Kẻ ác bị đánh đổ trong sự gian ác mình;
Nhưng kẻ công bình vẫn có nơi nương cậy, dầu
trong khi chết.
33 Sự khôn ngoan ở tại lòng người thông sáng;
Còn điều ở trong lòng kẻ ngu muội được lộ ra.
34 Sự công bình làm cho nước cao trọng; Song
tội lỗi là sự hổ thẹn cho các dân tộc.
35 Vua làm ơn cho tôi tớ nào ăn ở khôn sáng;
Nhưng cơn thạnh nộ vua nổi nghịch cùng kẻ gây
sự hổ thẹn.

15

1 Lời đáp êm nhẹ làm nguôi cơn giận; Còn lời
xẳng xớm trêu thạnh nộ thêm.
2 Lưỡi người khôn ngoan truyền ra sự tri thức
cách phải; Nhưng miệng kẻ ngu muội chỉ buông
điều điên cuồng.

3 Con mắt Đức Giê-hô-va ở khắp mọi nơi, Xem
xét kẻ gian ác và người lương thiện.
4 Lưỡi hiền lành giống như một cây sự sống;
Song lưỡi gian tà làm cho hư nát tâm thần.
5 Kẻ ngu dại khinh sự khuyên dạy của cha
mình; Còn ai giữ theo lời quở trách trở nên khôn
khéo.
6 Trong nhà người công bình có nhiều vật quí;
Song trong huê lợi kẻ gian ác có điều rối loạn.
7 Môi người khôn ngoan rải sự tri thức ra;
Nhưng lòng kẻ ngu muội chẳng làm như vậy.
8 Của tế lễ kẻ gian ác lấy làm gớm ghiếc cho
Đức Giê-hô-va; Song lời cầu nguyện của người
ngay thẳng được đẹp lòng Ngài.
9 Đường lối kẻ ác lấy làm gớm ghiếc cho Đức
Giê-hô-va; Nhưng Ngài thương mến người nào
theo sự công bình.
10 Sự hình phạt nặng nề dành cho kẻ bỏ chánh
lộ; Và kẻ ghét lời quở trách sẽ chết mất.
11 Âm phủ và chốn trầm luân còn ở trước mặt
Đức Giê-hô-va thay, Phương chi lòng của con cái
loài người!
12 Kẻ nhạo báng không ưa người ta quở trách
mình; Hắn không muốn đến cùng người khôn
ngoan.
13 Lòng khoái lạc làm cho mặt mày vui vẻ;
Nhưng tại lòng buồn bã trí bèn bị nao sờn.
14 Lòng người thông sáng tìm kiếm sự tri thức;
Còn lỗ miệng kẻ ngu muội nuôi lấy mình bằng
sự điên cuồng.
15 Các ngày kẻ bị hoạn nạn đều là gian hiểm;

Song lòng vui mừng dự yến tiệc luôn luôn.
16 Thà có ít của mà kính sợ Đức Giê-hô-va, Còn
hơn là tài sản nhiều mà bối rối cặp theo.
17 Thà một món rau mà thương yêu nhau, Còn
hơn ăn bò mập béo với sự ganh ghét cặp theo.
18 Người hay giận gây điều đánh lộn; Nhưng
người chậm nóng giận làm nguôi cơn tranh cãi.
19 Đường kẻ biếng nhác như một hàng rào gai;
Còn nẻo người ngay thẳng được ban bằng.
20 Con khôn ngoan làm vui vẻ cha nó; Còn đứa
ngu muội khinh bỉ mẹ mình.
21 Kẻ thiếu trí hiểu lấy sự điên dại làm vui;
Song người khôn sáng sửa đường mình ngay
thẳng rồi đi.
22 Đâu không có nghị luận, đó mưu định phải
phế; Nhưng nhờ có nhiều mưu sĩ, mưu định bèn
được thành.
23 Miệng hay đáp giỏi khiến người vui vẻ; Và
lời nói phải thì lấy làm tốt biết bao!
24 Con đường sự sống của người khôn ngoan
dẫn lên trên, Để tránh khỏi âm phủ ở dưới thấp.
25 Đức Giê-hô-va sẽ đánh đổ nhà kẻ kiêu ngạo;
Nhưng Ngài làm vững chắc các mộc giới của kẻ
góa bụa.
26 Các mưu ác lấy làm gớm ghiếc cho Đức Giê-
hô-va; Song lời thanh sạch đẹp lòng Ngài.
27 Người tham lợi làm rối loạn nhà mình; Còn
ai ghét của hối lộ sẽ được sống.
28 Lòng người công bình suy nghĩ lời phải đáp;
Nhưng miệng kẻ ác buông ra điều dữ.
29 Đức Giê-hô-va xa cách kẻ ác; Nhưng Ngài

nghe lời cầu nguyện của người công bình.
30 Sự sáng con mắt khiến lòng vui vẻ; Và một
tin lành làm cho xương cốt được béo tốt.
31 Kẻ nào nghe lời quở trách của sự sống Sẽ
được ở giữa các người khôn ngoan.
32 Ai từ chối sự khuyên dạy khinh bỉ linh hồn
mình. Nhưng ai nghe lời quở trách được sự
thông sáng.
33 Sự kính sợ Đức Giê-hô-va dạy dỗ điều khôn
ngoan; Và sự khiêm nhượng đi trước sự tôn
trọng.

16

1 Việc toan liệu của lòng thuộc về loài người;
Còn sự đáp lời của lưỡi do Đức Giê-hô-va mà đến.
2 Các đường lối của người đều là trong sạch
theo mắt mình; Song Đức Giê-hô-va cân nhắc
cái lòng.
3 Hãy phó các việc mình cho Đức Giê-hô-va,
Thì những mưu ý mình sẽ được thành công.
4 Đức Giê-hô-va đã dựng nên muôn vật để
dùng cho Ngài; Đến đỗi kẻ ác cũng vậy, để dành
cho ngày tai họa.
5 Phàm ai có lòng kiêu ngạo lấy làm gớm ghiếc
cho Đức Giê-hô-va; Quả thật nó sẽ chẳng được
khỏi bị phạt.
6 Nhờ sự nhân từ và chân thật tội lỗi được
chuộc; Và bởi sự kính sợ Đức Giê-hô-va người
ta xây bỏ điều ác.
7 Khi tánh hạnh của người nào đẹp lòng Đức
Giê-hô-va, Thì Ngài cũng khiến các thù nghịch
người ở hòa thuận với người.

8 Thà ít của mà có sự công bình, Hơn là nhiều
hoa lợi với sự bất nghĩa cặp theo.
9 Lòng người toan định đường lối mình; Song
Đức Giê-hô-va chỉ dẫn các bước của người.
10 Lời của Chúa ở môi vua; Miệng người sẽ
không sai lầm khi xét đoán.
11 Trái cân và vá cân công bình thuộc về Đức
Giê-hô-va; Các trái cân trong bao là công việc
của Ngài.
12 Làm gian ác, ấy là điều gớm ghiếc cho vua
chúa; Vì nhờ công bình ngôi nước được lập vững
bền.
13 Môi miệng người công bình là sự vui vẻ cho
các vua; Họ ưa mến kẻ nói ngay thẳng.
14 Cơn thạnh nộ của vua khác nào sứ giả sự
chết; Nhưng người khôn ngoan làm cho nó nguôi
đi.
15 Nhờ sắc mặt vua sáng sủa bèn được sự sống;
Aân điển người khác nào áng mây dẫn mưa
muộn.
16 Được sự khôn ngoan, thật quí hơn vàng ròng
biết mấy! Được thông sáng, đáng chuộng hơn
bạc biết bao!
17 Đạo của người ngay thẳng, ấy là lìa bỏ sự
ác; Ai canh giữ tánh nết mình giữ lấy linh hồn
mình.
18 Sự kiêu ngạo đi trước, sự bại hoại theo sau,
Và tánh tự cao đi trước sự sa ngã.
19 Thà khiêm nhượng mà ở với người nhu mì,
Còn hơn là chia của cướp cùng kẻ kiêu ngạo.
20 Ai giữ theo đạo lý tìm được ích; Và ai trông
cậy nơi Đức Giê-hô-va lấy làm có phước thay.

21 Ai có lòng khôn ngoan được gọi là thông
sáng; Lời dịu dàng gia thêm sự tri thức.
22 Người có được thông sáng, tức có được
nguồn sự sống; Nhưng sự điên dại của kẻ ngu
muội, ấy là sự sửa phạt của nó.
23 Lòng người khôn ngoan dạy dỗ miệng mình,
Và thêm sự học thức nơi môi của mình.
24 Lời lành giống như tàng ong, Ngon ngọt cho
tâm hồn, và khỏe mạnh cho xương cốt.
25 Có một con đường coi dường chánh đáng
cho loài người; Nhưng cuối cùng nó thành ra cái
nẻo sự chết.
26 Sự biết đói của kẻ lao khổ giúp làm việc cho
người, Bởi vì miệng người thúc giục người.
27 Thằng điếm toan mưu hại người ta; Và trên
môi nó có như ngọn lửa hừng.
28 Kẻ gian tà gieo điều tranh cạnh; Và kẻ thèo
lẻo phân rẽ những bạn thiết cốt.
29 Kẻ cường bạo quyến dụ bậu bạn mình, Và
dẫn người vào con đường không tốt.
30 Kẻ nào nhắm mắt đặng toan liệu điều gian
tà, Và kẻ nào bặm môi mình, đều làm thành việc
ác.
31 Tóc bạc là mão triều thiên vinh hiển, Miễn
là thấy ở trong đường công bình.
32 Người chậm nóng giận thắng hơn người
dõng sĩ; Và ai cai trị lòng mình thắng hơn kẻ
chiếm lấy thành.
33 Người ta bẻ thăm trong vạt áo; Song sự nhất
định do nơi Đức Giê-hô-va mà đến.

17

1 Thà một miếng bánh khô mà hòa thuận, Còn
hơn là nhà đầy thịt tế lễ lại cãi lộn nhau.
2 Tôi tớ khôn sáng sẽ quản trị con trai làm xấu
hổ, Và được hưởng phần cơ nghiệp giữa các anh
em.
3 Nồi dót để luyện bạc, lò để luyện vàng;
Nhưng Đức Giê-hô-va thử lòng của loài người.
4 Kẻ làm ác chăm chỉ về môi gian ác; Kẻ hay
nói dối lắng tai nghe lưỡi độc hiểm.
5 Ai nhạo báng người bần cùng sỉ nhục Đấng
tạo hóa mình; Ai vui mừng về tai họa sẽ chẳng
được thoát khỏi bị phạt.
6 Mão triều thiên của ông già, ấy là con cháu;
Còn vinh hiển của con cái, ấy là ông cha.
7 Lời tốt lành không xứng với kẻ ngu; Môi
miệng giả dối lại càng ít xứng cho vua chúa thay.
8 Của hối lộ giống như viên ngọc quí trước mặt
ai được nó; Dầu nó xây trở phía nào, cũng được
may mắn.
9 Kẻ nào lấp giấu tội lỗi tìm cầu điều tình ái;
Còn ai nhắc lập lại điều gì chia rẽ bạn bậu thiết
cốt.
10 Lời quở trách thấm sâu vào người khôn
ngoan, Hơn là trăm roi đánh vào kẻ ngu muội.
11 Kẻ gian ác chỉ tìm điều phản nghịch; Vì vậy
sẽ sai một sứ giả dữ tợn đi hãm đánh nó.
12 Thà người ta gặp gấu cái bị cướp con, Hơn
là gặp kẻ ngây dại theo điên cuồng nó.
13 Tai họa không hề lìa khỏi nhà Của kẻ lấy ác
trả thiện.

14 Khởi đầu tranh cạnh, ấy như người ta mở
đường nước chảy; Vậy, khá thôi cãi lẫy trước khi
đánh lộn.
15 Ai xưng kẻ ác là công bình, và kẻ nào lên án
cho người công bình, Cả hai điều lấy làm gớm
ghiếc cho Đức Giê-hô-va.
16 Kẻ ngu muội thiếu trí hiểu, Thế thì bạc trong
tay hắn mua khôn ngoan mà chi?
17 Bằng hữu thương mến nhau luôn luôn; Và
anh em sanh ra để giúp đỡ trong lúc hoạn nạn.
18 Kẻ ngu muội giao tay, Chịu làm bảo lãnh
trước mặt kẻ lân cận mình.
19 Ai ưa tranh cạnh ưa tội lỗi; Ai xây cất cửa
mình cao kiếm điều hư sập.
20 Kẻ nào có lòng vày vò không tìm được
phước hạnh; Và ai có lưỡi gian tà sẽ sa vào tai
hại.
21 Ai sanh con ngu muội ắt sẽ có buồn rầu; Còn
cha của kẻ ngây dại chẳng được vui vẻ.
22 Lòng vui mừng vốn một phương thuốc hay;
Còn trí nao sờn làm xương cốt khô héo.
23 Người gian ác lãnh nhẹm của hối lộ, Đặng
làm sai lệch các lối xét đoán.
24 Có sự khôn ngoan trước mặt người thông
sáng; Song con mắt kẻ ngu muội ở nơi địa cực.
25 Con ngu muội là một điều buồn rầu cho cha,
Và một sự cay đắng cho mẹ đã sanh đẻ nó.
26 Lấy làm chẳng tốt mà phạt vạ người công
bình, Hay là đánh người tước vị vì cớ lòng ngay
thẳng của họ.
27 Người nào kiêng lời nói mình có tri thức;

Còn người có tánh ôn hàn là một người thông
sáng.
28 Khi nín lặng, dầu người ngu dại, cũng được
cầm bằng khôn ngoan; Còn kẻ nào ngậm môi
miệng mình lại được kể là thông sáng.

18

1 Kẻ nào ở riêng cách tìm điều chính mình ưa
thích; Nó cãi cọ với những sự khôn ngoan thật.
2 Kẻ ngu muội không ưa thích sự thông sáng;
Nhưng chỉ muốn lòng nó được bày tỏ ra.
3 Khi kẻ gian ác đến sự khinh bỉ cũng đến nữa;
Và sự sỉ nhục đến với điều nhuốc nhơ.
4 Lời nói của miệng loài người là giống như
nước sâu; Nguồn sự khôn ngoan khác nào cái
khe nước chảy.
5 Lấy làm chẳng tốt mà nể vì kẻ ác, Đặng lường
gạt người công bình trong việc xét đoán.
6 Môi kẻ ngu muội vào cuộc tranh cạnh, Và
miệng nó chiều sự đánh đập.
7 Miệng kẻ ngu muội là sự bại hoại của nó; Môi
nó vốn một cái bẫy gài linh hồn của nó.
8 Lời kẻ thèo lẻo như vật thực ngon, Và nó thấu
đến ruột gan.
9 Kẻ thả trôi trong công việc mình, Cũng là anh
em của kẻ phá hại.
10 Danh Đức Giê-hô-va vốn một ngọn tháp kiên
cố; Kẻ công bình chạy đến đó, gặp được nơi ẩn
trú cao.
11 Tài vật người giàu, ấy là cái thành kiên cố
của người, Trong ý tưởng người cho nó như một
bức tường cao.

12 Trước khi sự bại hoại, lòng người vẫn tự cao;
Song sự khiêm nhượng đi trước sự tôn trọng.
13 Trả lời trước khi nghe, Aáy là sự điên dại và
hổ thẹn cho ai làm vậy.
14 Tâm thần người nâng đỡ sự bịnh hoạn mình;
Nhưng trí bị nao sờn ai chịu sao nổi?
15 Lòng người khôn khéo được sự tri thức; Và
tai người khôn ngoan tìm kiếm sự hiểu biết.
16 Của lễ của người nào dẹp đường cho người,
Và dẫn người đến trước mặt kẻ sang trọng.
17 Người tiên cáo nghe như phải lẽ; Song bên
đàng kia đến, bèn tra xét người.
18 Sự bắt thăm dẹp điều tranh tụng, Và phân
rẽ những kẻ có quyền thế.
19 Một anh em bị mếch lòng lấy làm khó được
lòng lại hơn là chiếm thủ cái thành kiên cố; Sự
tranh giành dường ấy khác nào những chốt cửa
đền.
20 Bụng người sẽ được no nê bông trái của
miệng mình; Huê lợi môi miệng mình sẽ làm
cho người no đủ.
21 Sống chết ở nơi quyền của lưỡi; Kẻ ái mộ nó
sẽ ăn bông trái của nó.
22 Ai tìm được một người vợ, tức tìm được một
điều phước. Và hưởng được ân điển của Đức
Giê-hô-va.
23 Người nghèo dùng lời cầu xin; Còn kẻ giàu
đáp lại cách xẳng xớm.
24 Người nào được nhiều bằng hữu sẽ làm hại
cho mình; Nhưng có một bạn tríu mến hơn anh
em ruột.

19

1 Thà người nghèo khổ ăn ở thanh liêm, Còn
hơn là kẻ có môi miệng gian tà và là một kẻ ngây
dại.
2 Lòng thiếu tri thức ấy chẳng phải một điều
hay; Vả kẻ nào vội bước bị vấp phạm.
3 Sự ngu dại của người nào làm cho hư hỏng
đường lối mình, Và lòng người oán Đức Giê-hô-
va.
4 Sự giàu có kết nhiều bậu bạn; Còn kẻ khó
khăn dầu bạn cũng lìa bỏ.
5 Chứng gian nào chẳng bị phạt; Và kẻ buông
điều giả dối không sao thoát khỏi.
6 Có nhiều kẻ tìm ơn người rộng rãi; Và mỗi
người đều là bằng hữu của kẻ hay ban lễ vật.
7 Hết thảy anh em ruột của kẻ nghèo đều ghét
người; Phương chi bậu bạn sẽ lìa xa khỏi người!
Người lấy lời đuổi theo chúng, chúng chẳng còn
đó nữa!
8 Ai có được sự khôn ngoan thương mến linh
hồn mình; Còn ai giữ lấy sự thông sáng tìm được
phước hạnh.
9 Chứng gian sẽ chẳng thoát khỏi bị phạt; Và
kẻ buông lời giả dối sẽ bị hư mất.
10 Aên ở sung sướng chẳng xứng hiệp cho kẻ
ngu muội; Phương chi kẻ tôi mọi cai trị các
hoàng tử!
11 Sự khôn ngoan của người khiến cho người
chậm nóng giận; Và người lấy làm danh dự mà
bỏ qua tội phạm.
12 Vua thạnh nộ khác nào sư tử gầm thét; Còn
ân dịch người như sương móc xuống trên đồng

cỏ.
13 Con trai ngu muội là tai họa cho cha nó;
Và sự tranh cãi của người vợ vốn một máng xối
hằng chảy luôn.
14 Nhà cửa và tài sản là cơ nghiệp của tổ phụ
để lại; Còn một người vợ khôn ngoan do nơi Đức
Giê-hô-va mà đến.
15 Sự biếng nhác làm cho ngủ mê; Và linh hồn
trễ nải sẽ bị đói khát.
16 Ai gìn giữ điều răn, gìn giữ lấy linh hồn
mình; Nhưng kẻ nào không coi chừng đường
lối mình sẽ thác.
17 Ai thương xót kẻ nghèo, tức cho Đức Giê-
hô-va vay mượn; Ngài sẽ báo lại việc ơn lành ấy
cho người.
18 Hãy sửa phạt con ngươi trong lúc còn sự
trông cậy; Nhưng chớ toan lòng giết nó.
19 Người hay nóng giận dữ tợn, sẽ phải mang
hình; Vì nếu con giải cứu hắn, ắt phải giải cứu
lại nữa.
20 Hay nghe lời khuyên dạy, và tiếp nhận sự
giáo hối, Để con được khôn ngoan trong lúc cuối
cùng.
21 Trong lòng loài người có nhiều mưu kế; Song
ý chỉ của Đức Giê-hô-va sẽ thành được.
22 Lòng nhân từ của người làm cho người ta
yêu chuộng mình; Và người nghèo khổ là hơn kẻ
nói dối.
23 Sự kính sợ Đức Giê-hô-va dẫn đến sự sống,
Làm cho người ta được ở thỏa nguyện, không bị
tai họa lâm đến.
24 Kẻ biếng nhác thò tay mình trong dĩa, Rồi

không thèm đem nó lên miệng mình nữa.
25 Hãy đánh kẻ nhạo báng, thì người ngu dại
sẽ trở nên khôn khéo; Khá sửa dạy người thông
sáng, ắt người sẽ hiểu điều tri thức.
26 Kẻ hãm hại cha mình, và xô đuổi mẹ mình,
Là một con trai gây hổ ngươi và chiêu sỉ nhục.
27 Hỡi con, hãy thôi nghe sự khuyên dạy Khiến
cho con lầm lạc cách xa các lời tri thức.
28 Chứng gian tà nhạo báng sự công bình; Và
miệng kẻ dữ nuốt tội ác.
29 Sự xét đoán dự bị cho kẻ nhạo báng; Và roi
vọt sắm sửa cho lưng kẻ ngu muội.

20

1 Rượu khiến người ta nhạo báng, đồ uống
say làm cho hỗn hào; Phàm ai dùng nó quá độ,
chẳng phải là khôn ngoan.
2 Sự oai khiếp của vua giống như sư tử gầm
hét; Ai chọc giận người ắt phạm đến mạng sống
mình.
3 Người nào giữ mình khỏi tranh cạnh, ấy là
sự tôn vinh của người; Chỉ kẻ điên cuồng sa vào
đó mà thôi.
4 Vì có mùa đông kẻ biếng nhác chẳng cày
ruộng; Qua mùa gặt nó sẽ xin ăn, nhưng chẳng
được gì hết.
5 Mưu kế trong lòng người ta như nước sâu;
Người thông sáng sẽ múc lấy tại đó.
6 Phần nhiều người khoe khoang sự nhân từ
mình; Nhưng ai sẽ tìm được một người trung
thành?

7 Người công bình ăn ở cách thanh liêm;
Những con cháu người lấy làm có phước thay!
8 Vua ngồi trên ngôi xét đoán, Lấy mặt mình
đánh tan các điều ác.
9 Ai có thể nói: Ta đã luyện sạch lòng mình,
Ta đã trong sạch tội ta rồi?
10 Hai thứ trái cân, và hai thứ lường, Cả hai
đều gớm ghiếc cho Đức Giê-hô-va.
11 Công việc con trẻ làm, hoặc trong sạch hoặc
chánh đáng, Cũng đều tỏ bản tánh nó ra.
12 Tai để nghe, mắt để thấy, Đức Giê-hô-va đã
làm ra cả hai.
13 Chớ ưa ngủ, e cho người trở nên nghèo khổ
chăng; Hãy mở mắt ra, thì sẽ được no nê bánh.
14 Kẻ mua nói rằng: Không tốt, không tốt!
Đoạn đi, và tự khoe khoang mình.
15 Có vàng và nhiều châu ngọc; Song miệng có
tri thức là bửu vật quí giá.
16 Hãy cầm lấy áo hắn, vì hắn có bảo lãnh cho
người khác; Hãy buộc họ một của cầm, bởi họ
đáp thế cho người đàn bà lạ.
17 Bánh nhờ dối gạt mà được lấy làm ngon ngọt
cho người; Nhưng kế sau miệng người đầy sạn.
18 Nhờ bàn luận, các mưu kế được định vững
vàng; Hãy đánh giặc cách khôn khéo.
19 Kẻ nào đi thèo lẻo bầy tỏ điều kín đáo; Vậy,
chớ giao thông với kẻ hay hở môi quá.
20 Ngọn đèn của kẻ rủa cha mẹ mình Sẽ tắt
giữa vùng tăm tối mờ mịt.
21 Sản nghiệp mình được vội vã lúc ban đầu,
Và cuối cùng sẽ chẳng đặng phước.

22 Chớ nói: Ta sẽ trả ác. Hãy chờ đợi Đức Giê-
hô-va, Ngài sẽ cứu rỗi con.
23 Trái cân hai thứ lấy làm gớm ghiếc cho Đức
Giê-hô-va; Và cây cân giả nào phải vật tốt lành.
24 Các bước của loài người do nơi Đức Giê-
hô-va nhất định; Vậy, loài người hiểu đường lối
mình sao được?
25 Nói cách hớp tớp rằng: Vật nầy là vật thánh!
Và sau khi đã khấn nguyện rồi mới suy xét đến,
ấy quả một cái bẫy cho người ta.
26 Vua khôn ngoan làm tan kẻ ác, Và khiến
bánh xe lăn cán chúng nó.
27 Linh tánh loài người vốn một ngọn đèn của
Đức Giê-hô-va, Dò thấu các nơi ẩn bí của lòng.
28 Sự nhân từ và chân thật bảo hộ vua; Người
lấy lòng nhân từ mà nâng đỡ ngôi nước mình.
29 Sức lực của gã trai trẻ là vinh hiển của
người; Còn tóc bạc là sự tôn trọng của ông già.
30 Những thương tích và dấu vít làm cho sạch
điều ác, Và roi vọt thấm vào nơi kín đáo của
lòng.

21

1 Lòng của vua ở trong tay Đức Giê-hô-va khác
nào dòng nước chảy; Ngài làm nghiêng lệch nó
bề nào tùy ý Ngài muốn.
2 Các đường lối của loài người đều chánh đáng
theo mắt họ; Song Đức Giê-hô-va cân nhắc cái
lòng.
3 Làm theo sự công bình và ngay thẳng Được
đẹp lòng Đức Giê-hô-va hơn của tế lễ.

4 Mặt tự cao, lòng kiêu ngạo, Và ngọn đèn của
kẻ ác, đều là tội lỗi.
5 Các ý tưởng của người cần mẫn dẫn đến sự
dư dật; Còn những kẻ khờ dại chỉ chạy đến điều
thiếu thốn.
6 Tài vật nhờ dùng lưỡi dối gạt mà được, Aáy là
một điều hư không mau hết của kẻ tìm sự chết.
7 Sự cường bạo của kẻ ác sẽ đùa chúng nó đi;
Vì chúng nó không khứng làm điều ngay thẳng.
8 Con đường của kẻ gánh tội là quanh quẹo;
Còn công việc kẻ trong sạch vốn ngay thẳng.
9 Thà ở nơi xó nóc nhà, Hơn là ở chung nhà
với một người đàn bà hay tranh cạnh.
10 Lòng kẻ dữ ao ước điều ác; Kẻ lân cận nó
không được ơn trước mặt nó.
11 Khi kẻ nhạo báng bị phạt, người ngu dại bèn
trở nên khôn ngoan; Khi khuyên dạy người khôn
ngoan, người nhận lãnh sự tri thức.
12 Có một Đấng công bình xem xét kỹ càng nhà
kẻ ác; Đấng ấy xô những kẻ ác vào tai họa.
13 Ai bưng tai không khứng nghe tiếng kêu la
của người nghèo khổ, Người đó cũng sẽ kêu la
mà sẽ chẳng có ai đáp lại.
14 Của lễ dâng kín nhiệm nguôi cơn thạnh nộ;
Của hối lộ đút vào lòng làm ngất cơn giận dữ
tợn.
15 Làm điều ngay thẳng, ấy là một việc vui vẻ
cho người công bình; Nhưng gây bại hoại cho kẻ
làm gian ác.
16 Người lầm lạc xa đường khôn sáng Sẽ ở với
hội kẻ chết.

17 Ai ham sự vui chơi ắt sẽ nghèo khó; Còn ai
ưa rượu với dầu sẽ chẳng hề làm giàu.
18 Kẻ ác là một giá chuộc người công bình; Và
kẻ dối gạt thế chỗ cho người ngay thẳng.
19 Thà ở nơi vắng vẻ, Hơn là ở với một người
đàn bà hay tranh cạnh và nóng giận.
20 Có bửu vật và dầu trong nhà người khôn
ngoan; Nhưng kẻ ngu muội nuốt nó đi.
21 Người nào tìm cầu sự công bình và sự nhân
từ sẽ tìm được sự sống, sự công bình, và tôn
trọng.
22 Người khôn ngoan leo lên thành dõng sĩ,
Đánh hạ sức lực mà nó nương cậy.
23 Ai giữ lấy miệng và lưỡi mình Giữ linh hồn
mình khỏi hoạn nạn.
24 Nhạo báng, ấy là tên của người kiêu căng
cao cách; Nó cư xử cách xấc xược theo tánh kiêu
ngạo của nó.
25 Sự ước ao của kẻ biếng nhác giết chết nó;
Bởi vì hai tay nó không khứng làm việc.
26 Có người trót ngày ham hố quá; Nhưng
người công bình ban cho không chắt lót.
27 Của tế lễ của kẻ ác là một vật gớm ghiếc;
Phương chi họ đem đến mà có ác tưởng.
28 Chứng dối giả sẽ hư mất đi; Nhưng người
hay nghe theo sẽ nói được mãi mãi.
29 Kẻ ác tự làm mặt chai mày đá; Còn người
ngay thẳng làm vững đường lối mình.
30 Chẳng có sự khôn ngoan nào, sự thông minh
nào, hay là mưu kế nào, Mà chống địch Đức Giê-
hô-va được.

31 Ngựa sắm sửa về ngày tranh chiến; Nhưng
sự thắng trận thuộc về Đức Giê-hô-va.

22

1 Danh tiếng tốt còn hơn tiền của nhiều; Và ơn
nghĩa quí hơn bạc và vàng.
2 Kẻ giàu và người nghèo đều gặp nhau; Đức
Giê-hô-va đã dựng nên cả hai.
3 Người khôn ngoan thấy điều tai vạ, và ẩn
mình; Nhưng kẻ ngu muội cứ đi luôn, và mắc
phải vạ.
4 Phần thưởng của sự khiêm nhượng và sự
kính sợ Đức Giê-hô-va, Aáy là sự giàu có, sự tôn
trọng, và mạng sống.
5 Trong đường kẻ gian tà có gai chông và cái
bẫy; Ai gìn giữ linh hồn mình sẽ cách xa nó.
6 Hãy dạy cho trẻ thơ con đường nó phải theo;
Dầu khi nó trở về già, cũng không hề lìa khỏi đó.
7 Người giàu quản hạt kẻ nghèo; Kẻ nào mượn
là tôi tớ của kẻ cho mượn.
8 Kẻ nào giao sự bất công sẽ gặt điều tai họa;
Và cây roi thạnh nộ nó sẽ bị gãy đi.
9 Người nào có mắt từ thiện sẽ được phước; Vì
người ban bánh mình cho kẻ nghèo khó.
10 Hãy đuổi kẻ nhạo báng ra, thì sự cãi lẫy cũng
sẽ đi; Điều tranh cạnh và sự sỉ nhục sẽ hết.
11 Ai ái mộ lòng thánh sạch, Và có duyên nơi
môi miệng mình, sẽ được vua làm bạn nghĩa.
12 Mắt của Đức Giê-hô-va coi giữ người có tri
thức; Nhưng Ngài đánh đổ lời kẻ gian tà.

13 Kẻ biếng nhác nói: Có con sư tử ở ngoài đó;
Tôi sẽ bị giết tại giữa đường.
14 Miệng của dâm phụ vốn là một cái hố sâu;
Ai bị Đức Giê-hô-va giận sẽ sa ngã vào đó.
15 Sự ngu dại vốn buộc vào lòng con trẻ; Song
roi răn phạt sẽ làm cho sự ấy lìa xa nó.
16 Người nào hà hiếp kẻ nghèo ắt sẽ làm cho nó
giàu có; Và ai cho kẻ giàu có chỉ làm cho người
sa vào sự thiếu thốn.
17 Hãy lắng tai nghe lời kẻ khôn ngoan, Khá
chuyên lòng con về sự tri thức ta.
18 Vì nếu con gìn giữ nó trong lòng con, Lập
nó ở chung nhau trên môi miệng con, thì ấy thật
một sự tốt đẹp.
19 Ngày nay ta đã dạy cho con hiểu biết các
điều đó, Để con có lòng tin cậy Đức Giê-hô-va.
20 Ta há chẳng có chép cho con Những điều tốt
về mưu luận và về tri thức sao,
21 Để làm cho con biết sự quả quyết của lời
chân lý, Hầu cho con lấy lời thật mà đáp lại với
những người sai con?
22 Chớ bóc lột kẻ nghèo, bởi vì họ nghèo, Cũng
đừng hà hiếp người khốn khổ nơi cửa thành;
23 Vì Đức Giê-hô-va sẽ binh vực duyên cớ của
họ, Và đoạt lấy sự sống của kẻ có cướp lột họ.
24 Chớ làm bạn với người hay giận; Chớ giao tế
cùng kẻ cường bạo,
25 E con tập theo đường lối nó, Và linh hồn con
bị bẫy hãm hại chăng.
26 Chớ đồng bọn cùng những kẻ giao tay nhau,
Hoặc cùng kẻ bảo lãnh nợ:

27 Nếu con không có gì trả, Cớ sao con muốn
chúng đoạt lấy cái giường con đi?
28 Chớ dời đi các mộc giới cũ, Mà tổ phụ con
đã dựng.
29 Con có thấy người nào siêng năng trong
công việc mình chăng? Người ấy hẳn sẽ đứng ở
trước mặt các vua, chớ chẳng phải ở trước mặt
người hèn hạ đâu.

23

1 Khi con ngồi ăn bữa với một quan trưởng,
Hãy xét kỹ người ở trước mặt con;
2 Nếu con có láu ăn, Khá để con dao nơi họng
con.
3 Chớ thèm món ngon của người, Vì là vật thực
phỉnh gạt.
4 Con chớ chịu vật vã đặng làm giàu; Khá thôi
nhờ cậy khôn ngoan riêng của con.
5 Con há liếc mắt vào sự giàu có sao? Nó đã
chẳng còn nữa rồi; Vì nó quả hẳn có mọc cánh,
Và bay lên trên trời như chim ưng vậy.
6 Chớ ăn bánh của kẻ có mắt gian ác, Và đừng
tham muốn những món ngon của hắn.
7 Vì hắn tưởng trong lòng thể nào, thì hắn quả
thể ấy. Hắn nói với con rằng: Hãy ăn uống đi;
Nhưng trong lòng hắn chẳng hiệp cùng con.
8 Miếng con đã ăn, con sẽ mửa ra, Và mất
những lời hòa mĩ của con.
9 Chớ nói vào lỗ tai kẻ ngu muội; Vì nó sẽ khinh
dể sự khôn ngoan của các lời con.

10 Chớ dời đi mộc giới cũ, Đừng vào trong đồng
ruộng của kẻ mồ côi;
11 Vì Đấng cứu chuộc của họ vốn quyền năng,
Sẽ binh vực sự cáo tụng của chúng nó nghịch
với con.
12 Hãy chuyên lòng về sự khuyên dạy, Và lắng
tai nghe các lời tri thức.
13 Chớ tha sửa phạt trẻ thơ; Dầu đánh nó bằng
roi vọt, nó chẳng chết đâu. Khi con đánh nó
bằng roi vọt,
14 Aét giải cứu linh hồn nó khỏi âm phủ.
15 Hỡi con, nếu lòng con khôn ngoan, Thì lòng
ta cũng sẽ được vui mừng;
16 Phải, chính ruột gan ta sẽ hớn hở Khi miệng
con nói điều ngay thẳng.
17 Lòng con chớ phân bì với kẻ hung ác; Nhưng
hằng ngày hãy kính sợ Đức Giê-hô-va.
18 Vì quả hẳn có sự thưởng thiện, Và sự trông
đợi của con sẽ chẳng thành ra luống công.
19 Hỡi con, hãy nghe và trở nên khôn ngoan,
Khá dẫn lòng con vào đường chánh.
20 Chớ đồng bọn cùng những bợm rượu, Hoặc
với những kẻ láu ăn;
21 Vì bợm rượu và kẻ láu ăn sẽ trở nên nghèo;
Còn kẻ ham ngủ sẽ mặc rách rưới.
22 Hãy nghe lời cha đã sanh ra con, Chớ khinh
bỉ mẹ con khi người trở nên già yếu.
23 Hãy mua chân lý, Sự khôn ngoan, sự khuyên
dạy, và sự thông sáng; chớ hề bán đi.
24 Cha người công bình sẽ có sự vui vẻ lớn, Và
người nào sanh con khôn ngoan sẽ khoái lạc nơi

nó.
25 Ước gì cha và mẹ con được hớn hở, Và người
đã sanh con lấy làm vui mừng.
26 Hỡi con, hãy dâng lòng con cho cha, Và mắt
con khá ưng đẹp đường lối của cha.
27 Vì kỵ nữ vốn là một cái hố sâu, Và dâm phụ
là một cái hầm hẹp.
28 Nàng đứng rình như một kẻ trộm, Làm cho
thêm nhiều kẻ gian tà trong bọn loài người.
29 Ai bị sự hoạn nạn? Ai phải buồn thảm? Ai
có sự tranh cạnh? Ai than xiết? Ai bị thương
tích vô cớ? Ai có con mắt đỏ?
30 Tất những kẻ nán trễ bên rượu, Đi nếm thứ
rượu pha.
31 Chớ xem ngó rượu khi nó đỏ hồng, Lúc nó
chiếu sao trong ly, Và tuôn chảy dễ dàng;
32 Rốt lại, nó cắn như rắn, Chít như rắn lục;
33 Hai mắt con sẽ nhìn người dâm phụ, Và lòng
con sẽ nói điều gian tà;
34 Thật, con sẽ như người nằm giữa đáy biển,
Khác nào kẻ nằm trên chót cột buồm vậy.
35 Con sẽ nói rằng: Người ta đập tôi, nhưng
tôi không đau; Người ta đánh tôi, song tôi không
nghe biết: Khi tôi tỉnh dậy, tôi sẽ trở lại tìm uống
nó nữa.

24

1 Chớ ganh ghét kẻ làm ác. Đừng ước ao ở
cùng chúng nó.
2 Vì lòng chúng nó toan điều hủy phá, Và môi
họ nói ra sự tổn hại.

3 Nhờ sự khôn ngoan, cửa nhà được xây cất
nên, Và được vững vàng bởi sự thông sáng;
4 Nhờ sự tri thức, các phòng vi đều được đầy
đủ Các thứ tài vật quí báu và đẹp đẽ.
5 Người khôn ngoan có sức mạnh, Và người tri
thức gia thêm năng lực.
6 Vì con phải nhờ mưu khôn mà đánh giặc;
Đâu có nhiều mưu sĩ thì đặng toàn thắng.
7 Sự khôn ngoan lấy làm cao xa quá cho kẻ ngu
dại; Nó không mở miệng ra nơi cửa thành.
8 Kẻ nào toan làm điều ác, Người ta sẽ gọi hắn
là kẻ gian giảo.
9 Tư tưởng ngu dại là tội lỗi; Kẻ nhạo báng lấy
làm gớm ghiếc cho loài người.
10 Nếu con ngã lòng trong ngày hoạn nạn, Thì
sức lực con nhỏ mọn thay.
11 Hãy giải cứu kẻ bị đùa đến sự chết, Và chớ
chối rỗi cho người đi xiêu tó tới chốn hình khổ.
12 Nếu con nói: Chúng tôi chẳng biết gì đến;
Thì Đấng mà cân nhắc lòng người ta, há chẳng
xem xét điều ấy sao? Và Đấng gìn giữ linh hồn
con, há không biết đến ư? Chớ thì Ngài sẽ chẳng
báo mỗi người tùy theo công việc họ làm sao?
13 Hỡi con, hãy ăn mật, vì nó ngon lành; Tàng
ong lấy làm ngọt ngào cho ổ gà con.
14 Con sẽ biết sự khôn ngoan nơi linh hồn con
cũng như vậy; Nếu con đã tìm được sự khôn
ngoan, ắt sẽ có phần thưởng, Và sự trông đợi
của con sẽ chẳng phải thành luống công.
15 Hỡi kẻ ác, chớ rình rập nhà người công bình;
Đừng phá tan chỗ nghĩ ngơi của người.

16 Vì người công bình dầu sa ngã bảy lần, cũng
chổi dậy; Còn kẻ hung ác bị tai vạ đánh đổ.
17 Khi kẻ thù nghịch con sa ngã, chớ vui mừng;
Lúc nó bị đánh đổ, lòng con đừng hớn hở;
18 Kẻo e Đức Giê-hô-va thấy điều đó, mà chẳng
đẹp lòng, Bèn cất cơn thạnh nộ Ngài khỏi nó
chăng.
19 Chớ nổi giận vì cớ kẻ làm ác, Cũng đừng
ganh ghét những người hung dữ;
20 Vì kẻ làm gian ác sẽ không được thiện báo,
Và đèn kẻ hung dữ sẽ tắt đi.
21 Hỡi con, hãy kính sợ Đức Giê-hô-va và tôn
kính vua; Chớ hội hiệp cùng kẻ phản nghịch;
22 Vì sự tai họa của chúng xảy đến thình lình;
Và ai biết sự phá hại của người nầy người kia?
23 Những ngôn ngữ nầy cũng do kẻ khôn ngoan
mà đến: Trong việc xét đoán tư vị người, ấy
chẳng phải tốt lành.
24 Kẻ nào nói với kẻ ác rằng: Ngươi là công
bình, Sẽ bị dân tộc rủa sả, và các nước lấy làm
gớm ghiếc mình;
25 Còn người nào quở trách kẻ ác ắt sẽ được
đẹp lòng, Và sự phước lành sẽ giáng trên họ.
26 Ai đáp lời chánh đáng, Tất như hôn nơi môi
miệng vậy.
27 Hãy sửa sang công việc ở ngoài của con, Và
sắm sẵn tại trong ruộng con; Rồi sau hãy cất nhà
của con.
28 Chớ làm chứng vô cớ nghịch kẻ lân cận
mình; Con há muốn lấy môi miệng mình mà
phỉnh gạt sao?

29 Chớ nên nói: Tôi sẽ làm cho hắn như hắn đã
làm cho tôi; Tôi sẽ báo người tùy công việc của
người.
30 Ta có đi ngang qua gần ruộng kẻ biếng nhác,
Và gần vườn nho của kẻ ngu muội,
31 Thấy cây tật lê mọc khắp cùng, Gai góc che
khuất mặt đất, Và tường đá của nó đã phá hư
rồi
32 Ta nhìn xem, bèn để ý vào đó; Ta thấy và
nhận được sự dạy dỗ.
33 Ngủ một chút, chợp mắt một chút, Khoanh
tay ngủ một chút,
34 Thì sự nghèo của con sẽ đến như một kẻ đi
rạo, Và sự thiếu thốn của con áp tới như một kẻ
cầm binh khí.

25

1 Đây cũng là những châm ngôn của Sa-lô-
môn, mà các người của Ê-xê-chia, vua Giu-đa
sao tả.
2 Giấu kín việc nào, ấy là vinh hiển của Đức
Chúa Trời; Nhưng dò xét điều nào, ấy là vinh
hiển của các vua.
3 Người ta không thể dò biết bề cao của từng
trời, Bề sâu của đất, hay là lòng của các vua.
4 Hãy lấy cặn bã khỏi bạc, Thì thợ bạc liền
được một khí dụng;
5 Hãy trừ kẻ ác khỏi trước mặt vua, Thì ngôi
người sẽ nhờ công bình được lập bền vững.
6 Chớ phô mình trước mặt vua, Và đừng ngồi
tại chỗ của người cao trọng.

7 Vì thà người ta nói cùng con rằng: Hãy lên
đây, Hơn là người ta hạ con xuống trước mặt vua
chúa, mà mắt con đã thấy.
8 Chớ vội gây ra điều tranh tụng, E rốt cuộc
khi kẻ lân cận con đã làm con hổ thẹn, Con sẽ
chẳng biết làm chi.
9 Hãy đối nại duyên cớ con với chính kẻ lân
cận con, Song chớ tỏ sự kín đáo của kẻ khác;
10 E khi người nghe điều ấy sẽ trách con, Và sự
sỉ nhục con không hề bôi hết chăng.
11 Lời nói phải thì, Khác nào trái bình bát bằng
vàng có cẩn bạc.
12 Người khôn ngoan quở trách lỗ tai hay nghe,
Khác nào một cái vòng vàng, một đồ trang sức
bằng vàng ròng vậy.
13 Sứ giả trung tín với người sai đi, Giống như
tuyết mát mẻ trong ngày mùa gặt; Vì người bổ
sức linh hồn của chủ mình.
14 Kẻ nào tự khoe khoang giả dối về lễ vật
mình, Tợ như có mây có gió, mà không mưa.
15 Hằng chậm nóng giận mới khuyên được
lòng của quan trưởng; Còn lưỡi mềm dịu bẻ gãy
các xương.
16 Nếu con tìm được mật, hãy ăn vừa phải, Kẻo
khi ăn no chán, con mửa ra chăng.
17 Chớ năng bước chân đến nhà kẻ lân cận con,
E người chán con, và trở lòng ghét con chăng.
18 Kẻ nào đối chứng giả dối cho người lân cận
mình, Khác nào một cái búa, một cây gươm, một
mũi tên nhọn.
19 Tin cậy kẻ bất trung trong ngày hoạn nạn,

Giống như răng bị gãy bể, tỉ như chân trẹo đi.
20 Ai hát cho lòng buồn thảm nghe, Khác nào
kẻ lột áo mình khi ngày lạnh, Và như giấm đổ
trên diêm tiêu vậy.
21 Nếu kẻ thù nghịch con có đói, hãy cho nó
ăn; Nếu có khát, hãy cho nó uống;
22 Vì như vậy con chất than cháy đỏ trên đầu
nó, Và Đức Giê-hô-va sẽ báo lại cho con.
23 Gió bắc sanh ra mưa; Còn lưỡi nói hành cách
kín đáo gây cho mặt mày giận dữ.
24 Thà ở một góc trên mái nhà, Hơn là ở chung
nhà với người đàn bà hay tranh cạnh.
25 Tin Lành ở xứ xa đến, Giống như nước mát
mẻ cho người khát khao.
26 Người công bình xiêu tó trước mặt kẻ gian
ác, Khác nào một suối nước bị dấy đục, một
nguồn nước bị hư.
27 Aên mật nhiều quá lấy làm chẳng tốt; Và
cầu kiếm vinh hiển cho mình ấy gây sự tổn hại.
28 Người nào chẳng chế trị lòng mình, Khác
nào một cái thành hư nát, không có vách ngăn.

26

1 Sự vinh hiển không xứng cho kẻ ngu muội,
Như tuyết trong mùa hạ, như mưa trong mùa
gặt.
2 Như chim sẻ bay đi đây đó, như con én liệng
đi, Lời rủa sả vô cớ cũng vậy, nó chẳng hề xảy
đến.
3 Roi nẹt dùng cho ngựa, hàm thiết để cho lừa,
Còn roi vọt dành cho lưng kẻ ngu muội.

4 Chớ đáp với kẻ ngu si tùy sự ngu dại nó, E
con giống như nó chăng.
5 Hãy đáp với kẻ ngu si tùy sự ngu dại nó, Kẻo
nó khôn ngoan theo mắt nó chăng.
6 Kẻ nào cậy kẻ ngu muội đem báo tin, Chặt
chân mình, và uống lấy sự tổn hại.
7 Oáng chân người què đòng đưa vô đụng; Câu
châm ngôn trong miệng kẻ ngu dại cũng vậy.
8 Tôn trọng kẻ ngu muội, Giống như bỏ cục
ngọc vào trong đống đá.
9 Câu châm ngôn ở nơi miệng kẻ ngu muội,
Khác nào một cái gai đâm vào tay người say
rượu.
10 Ai mướn người ngu muội và kẻ khách đi qua
đường, Giống như một lính xạ tên làm thương
mọi người.
11 Kẻ ngu muội làm lại việc ngu dại mình, Khác
nào con chó đã mửa ra, rồi liếm lại.
12 Con có thấy người nào khôn ngoan theo mắt
nó chăng? Còn có sự trông cậy cho kẻ ngu muội
hơn là cho nó.
13 Kẻ biếng nhác nói: Có con sư tử ngoài
đường; Một con sư tử ở trong đường phố.
14 Kẻ biếng nhác lăn trở trên giường mình,
Khác nào cửa xây trên bản lề nó.
15 Kẻ biếng nhác thò tay mình vào trong dĩa,
Lấy làm mệt nhọc mà đem nó lên miệng.
16 Kẻ biếng nhác tự nghĩ mình khôn ngoan Hơn
bảy người đáp lại cách có lý.
17 Kẻ nào đi qua đường mà nổi giận về cuộc
cãi lẫy không can đến mình, Khác nào kẻ nắm
con chó nơi vành tai.

18 Người nào phỉnh gạt kẻ lân cận mình, Rồi
nói rằng: Tôi chơi mà!
19 Khác nào kẻ điên cuồng ném than lửa, Cây
tên, và sự chết.
20 Lửa tắt tại thiếu củi; Khi chẳng có ai thèo
lẻo cuộc tranh cạnh bèn nguôi.
21 Than chụm cho than đỏ, và củi để chụm lửa;
Người hay tranh cạnh xui nóng cãi cọ cũng vậy.
22 Lời kẻ thèo lẻo giống như vật thực ngon, Vào
thấu đến tận gan ruột.
23 Môi miệng sốt sắng và lòng độc ác, Khác
nào bình gốm bọc vàng bạc pha.
24 Kẻ nào ghen ghét, dùng môi miệng nói giả
đò, Nhưng trong lòng nó nuôi sự gian lận;
25 Khi nó nói ngọt nhạt, thì chớ tin; Vì trong
lòng nó có bảy sự gớm ghiếc.
26 Dầu sự ghen ghét ẩn giấu trong tuồng giả
bộ, Sự gian ác nó sẽ bị lộ ra nơi hội chúng.
27 Ai đào hầm sẽ té xuống đó; Kẻ nào lăn đá,
đá sẽ trở đè lại nó.
28 Lưỡi giả dối ghét những kẻ nó đã chà nát;
Và miệng dua nịnh gây điều bại hoại.

27

1 Chớ khoe khoang về ngày mai; Vì con chẳng
biết ngày mai sẽ sanh ra điều gì.
2 Hãy để cho kẻ khác khen ngợi con, miệng
con chẳng nên làm; Để cho một người ngoài tán
mỹ con, môi con đừng làm.
3 Đá thì nặng, cát cũng nặng; Nhưng cơn tức
giận của kẻ ngu dại còn nặng hơn cả hai.

4 Sự căm gan vốn hung dữ, và cơn giận như
nước tràn ra; Nhưng ai đứng nổi trước sự ghen
ghét?
5 Một lời quở trách tỏ tường Hơn là thương
yêu giấu kín.
6 Bạn hữu làm cho thương tích, ấy bởi lòng
thành tín; Còn sự hôn hít của kẻ ghen ghét lấy
làm giả ngụy.
7 Kẻ no nê giày đạp tàng mật dưới chân mình;
Song điều gì đắng cũng lấy làm ngọt cho kẻ đói
khát.
8 Kẻ lưu lạc xa cách nơi ở của mình, Giống như
chim bay đây đó khỏi ổ nó vậy.
9 Dầu và thuốc thơm làm khoan khoái linh
hồn; Lời khuyên do lòng bạn hữu ra cũng êm
dịu dường ấy.
10 Chớ lìa bạn mình, hay là bạn của cha mình;
Trong ngày hoạn nạn chớ đi đến nhà anh em
mình: Một người xóm giềng gần còn hơn anh
em xa.
11 Hỡi con, khá khôn ngoan, và làm vui lòng
cha, Để cha có thể đáp lại cùng kẻ nào sỉ nhục
cha.
12 Người khôn khéo thấy trước sự tai hại, bèn
lo ẩn núp mình; Còn kẻ ngu muội cứ đi qua, và
phải mang lấy tai vạ.
13 Hãy lấy áo của người, vì người đã bảo lãnh
cho kẻ lạ; Khá buộc người một của cầm, vì người
đã đáp thế cho người dâm phụ.
14 Kẻ nào chổi dậy sớm chúc phước lớn tiếng
cho bạn hữu mình, Người ta sẽ kể điều đó là sự
rủa sả.

15 Một máng xối dột luôn luôn trong ngày mưa
lớn, Và một người đàn bà hay tranh cạnh, cả hai
đều y như nhau.
16 Ai muốn ngăn giữ nàng, khác nào ngăn giữ
gió, Và như tay hữu cầm lấy dầu vậy.
17 Sắt mài nhọn sắt. Cũng vậy người bổ dưỡng
diện mạo bạn hữu mình.
18 Ai săn sóc cây vả, sẽ ăn trái nó; Và kẻ nào
hầu chủ mình ắt được tôn trọng.
19 Mặt dọi mặt trong nước thế nào, Lòng người
đối với người cũng thế ấy.
20 Con mắt loài người chẳng hề chán, Cũng
như âm phủ và vực sâu không hề đầy vậy.
21 Lò thử bạc, dót thử vàng; Còn sự khen ngợi
thử loài người.
22 Dầu con dùng chầy giã mà giã kẻ ngu dại
trong cối Chung lộn với gạo, Thì sự điên dại nó
cũng không lìa khỏi nó.
23 Hãy rán biết cảnh trạng bầy chiên con, Và
lo săn sóc các đoàn bò của con;
24 Vì sự giàu có không lưu tồn mãi mãi, Và mũ
triều thiên há còn đến đời đời sao?
25 Cỏ khô đã mất đi, cỏ non bèn mọc ra, Và
người ta thâu nhập rau cỏ núi.
26 Lông chiên con dùng làm áo xống cho con,
Giá dê đực dùng mua đồng ruộng.
27 Sữa dê có đủ làm đồ ăn cho con, Cho người
nhà con, và đặng nuôi lấy các con đòi của con.

28

1 Kẻ ác chạy trốn dầu không ai đuổi theo;
Nhưng người công bình mãnh dõng như một sư

tử.
2 Tại vì xứ phạm tội ác nên có vua chúa nhiều;
Nhưng nhờ người thông sáng có trí hiểu biết, Sự
vững vàng của nước sẽ còn lâu dài.
3 Người nghèo hiếp kẻ khó khăn, Khác nào trận
mưa quét sạch thực vật.
4 Kẻ bỏ luật pháp ngợi khen kẻ ác; Còn người
giữ luật pháp chiến đấu cùng chúng nó.
5 Kẻ buông mình vào sự ác chẳng hiểu sự công
bình; Nhưng ai tìm cầu Đức Giê-hô-va hiểu biết
mọi sự.
6 Thà người nghèo khổ ăn ở cách thanh liêm,
Còn hơn là kẻ giàu có theo đường tà vạy.
7 Ai giữ luật pháp là con trai khôn ngoan; Còn
ai kết bạn với kẻ hoang đàng làm hổ ngươi cho
cha mình.
8 Kẻ nào nhờ lời và sự ăn lời quá phép mà làm
cho của cải mình thêm lên, Tất chứa để dành
của ấy cho người có lòng thương xót kẻ nghèo
khổ.
9 Người nào xây tai không khứng nghe luật
pháp, Lời cầu nguyện người ấy cũng là một sự
gớm ghiếc.
10 Kẻ nào làm cho người ngay thẳng lầm lạc
trong đường xấu xa, Chính kẻ đó sẽ sa vào hố
của mình đã đào; Nhưng người trọn vẹn được
hưởng phần phước lành.
11 Người giàu tự nghĩ mình là khôn ngoan;
Nhưng kẻ nghèo có sự thông sáng dò xét người.
12 Khi người công bình thắng hơn, thì có sự
vinh hiển lớn; Còn lúc kẻ gian ác dấy lên, thì
người ta đều đi ẩn trốn.

13 Người nào giấu tội lỗi mình sẽ không được
may mắn; Nhưng ai xưng nó ra và lìa bỏ nó sẽ
được thương xót.
14 Người nào hằng kính sợ luôn luôn lấy làm
có phước thay; Còn ai cứng lòng mình sẽ sa vào
tai nạn.
15 Một vua gian ác cai trị dân nghèo khổ, Khác
nào sư tử gầm hét, và gấu đuổi theo mồi.
16 Quan trưởng thiếu trí hiểu cũng hà hiếp
người ta nhiều; Nhưng người ghét sự hà tiện sẽ
được trường thọ.
17 Kẻ mắc tội đổ huyết của người nào Sẽ trốn
đến mồ mả; chớ có ai ngăn cản nó!
18 Ai ăn ở cách ngay thẳng sẽ được cứu rỗi;
Còn ai đi theo hai lối cách cong vạy sẽ sa vào
một trong hai lối ấy.
19 Kẻ nào cày ruộng mình sẽ ăn bánh no nê;
Còn ai theo kẻ biếng nhác sẽ được đầy sự nghèo
khổ.
20 Người thành thực sẽ được phước lành
nhiều; Còn kẻ nào vội làm cho giàu ắt sẽ chẳng
khỏi bị phạt.
21 Tây vị người lấy làm chẳng tốt; Dầu vì một
miếng bánh, người cũng phạm tội.
22 Người nào có mắt tham, vội ham kiếm của
cải, Chẳng biết rằng sự thiếu thốn sẽ lâm vào
mình nó.
23 Ai quở trách người nào, về sau sẽ được ơn
Hơn là kẻ lấy lưỡi mà dua nịnh.
24 Kẻ nào ăn cắp của cha hay mẹ mình, Và nói
rằng: Chẳng phải là phạm tội đâu, Kẻ ấy đồng

bạn với kẻ phá phách.
25 Người nào có lòng kiêu ngạo giục sự tranh
cạnh; Nhưng kẻ nào tin cậy Đức Giê-hô-va sẽ
được no nê.
26 Kẻ nào tin cậy nơi lòng mình là kẻ ngu muội;
Còn ai ăn ở cách khôn ngoan sẽ được cứu rỗi.
27 Ai cho người nghèo sẽ không thiếu thốn; Còn
ai xây mắt khỏi đi ắt sẽ bị nhiều sự rủa sả.
28 Khi kẻ ác dấy lên, người ta đều ẩn trốn;
Nhưng khi chúng nó hư mất đi, người công bình
bèn thêm nhiều lên.

29

1 Người nào bị quở trách thường, lại cứng cổ
mình, Sẽ bị bại hoại thình lình, không phương
cứu chữa.
2 Khi người công bình thêm nhiều lên, thì dân
sự vui mừng; Nhưng khi kẻ ác cai trị, dân sự lại
rên siết.
3 Người ưa mến sự khôn ngoan làm cho cha
mình được vui vẻ; Còn kẻ kết bạn với người kỵ
nữ phá tan của cải mình.
4 Vua nhờ sự công bình mà làm nước mình
vững bền; Nhưng ai lãnh của hối lộ hủy hoại
nó.
5 Người nào dua nịnh kẻ lân cận mình, Giăng
lưới trước bước người.
6 Trong tội lỗi của kẻ ác có một cái bẫy, Nhưng
người công bình ca hát mừng rỡ.
7 Người công bình xét cho biết duyên cớ của
kẻ nghèo khổ; Còn kẻ ác không có trí hiểu để
biết đến.

8 Kẻ nhạo báng châm lửa cho thành thiêu cháy;
Nhưng người khôn ngoan làm nguôi cơn giận.
9 Nếu người khôn ngoan tranh luận với kẻ ngu
muội, Dầu người giận hay cười, cũng chẳng an
hòa được.
10 Kẻ làm đổ huyết ghét người trọn vẹn; Nhưng
người ngay thẳng bảo tồn mạng sống người.
11 Kẻ ngu muội tỏ ra sự nóng giận mình;
Nhưng người khôn ngoan nguôi lấp nó và cầm
giữ nó lại.
12 Nếu vua lắng tai nghe lời giả dối, Thì các tôi
tớ người trở nên gian ác.
13 Kẻ nghèo khổ và người hà hiếp đều gặp
nhau; Đức Giê-hô-va làm sáng mắt cho cả hai.
14 Vua nào theo sự chân thật mà xét đoán kẻ
nghèo khổ, Ngôi người sẽ được vững bền đời đời.
15 Roi vọt và sự quở trách ban cho sự khôn
ngoan; Còn con trẻ phóng túng làm mất cỡ cho
mẹ mình.
16 Khi kẻ ác thêm, thì tội lỗi cũng thêm; Nhưng
người công bình sẽ thấy sự sa ngã chúng nó,
17 Hãy sửa phạt con người, thì nó sẽ ban sự an
tịnh cho người, Và làm cho linh hồn người được
khoái lạc.
18 Đâu thiếu sự mặc thị, dân sự bèn phóng tứ;
Nhưng ai giữ gìn luật pháp lấy làm có phước
thay!
19 Chẳng phải bởi lời nói mà sửa trị kẻ làm tội;
Vì dầu nó hiểu biết, nó cũng không vâng theo.
20 Con có thấy kẻ hốp tốp trong lời nói mình
chăng? Một kẻ ngu muội còn có sự trông cậy

hơn hắn.
21 Người nào dung dưỡng kẻ tôi tớ mình từ
thuở nhỏ, Ngày sau sẽ thấy nó thành con trai
của nhà.
22 Người hay giận gây ra điều tranh cạnh; Và
kẻ căm gan phạm tội nhiều thay.
23 Sự kiêu ngạo của người sẽ làm hạ người
xuống; Nhưng ai có lòng khiêm nhượng sẽ được
tôn vinh.
24 Kẻ nào chia phần với tay ăn trộm ghét linh
hồn mình; Nó nghe lời thề, mà không tỏ điều gì
ra.
25 Sự sợ loài người gài bẫy; Nhưng ai nhờ cậy
Đức Giê-hô-va được yên ổn vô sự.
26 Nhiều kẻ cầu ơn vua; Song sự lý đoán của
người nào do nơi Đức Giê-hô-va mà đến.
27 Kẻ gian tà lấy làm gớm ghiếc cho người công
bình; Và người ăn ở ngay thẳng lấy làm gớm
ghiếc cho kẻ gian ác.

30

1 Lời của A-gu-rơ, con trai Gia-kê, Châm ngôn
mà người ấy nói ra cho Y-thi-ên và U-canh.
2 Quả thật ta là ngu muội hơn ai hết, Ta không
có thông sáng bằng một người.
3 Ta không học được sự khôn ngoan, Và chẳng
có được sự tri thức của Đấng Thánh.
4 Ai đã lên trời, rồi lại xuống? Ai đã góp gió
trong lòng tay mình? Ai đã bọc nước trong áo
mình? Ai lập các giới hạn của đất? Danh người
là chi, và tên con trai người là gì? Nếu ngươi
biết, hãy nói đi.

5 Các lời của Đức Chúa Trời đều đã thét luyện:
Ngài là cái thuẫn đỡ cho người nương cậy nơi
Ngài.
6 Chớ thêm chi vào các lời Ngài. E Ngài quở
trách ngươi, và ngươi bị cầm nói dối chăng.
7 Tôi có cầu Chúa hai điều; Xin chớ từ chối
trước khi tôi thác:
8 Xin dan xa khỏi tôi sự lường gạt và lời dối
trá; Chớ cho tôi nghèo khổ, hoặc sự giàu sang;
Hãy nuôi tôi đủ vật thực cần dùng,
9 E khi no đủ, tôi từ chối Chúa, Mà rằng: Đức
Giê-hô-va là ai? Và lại kẻo e tôi bị nghèo khổ, ăn
trộm cắp, Và làm ô danh của Đức Chúa Trời tôi
chăng.
10 Chớ phao vu kẻ tôi tớ cho chủ nó, E nó rủa
sả ngươi, và ngươi mắc tội chăng.
11 Có một dòng dõi rủa sả cha mình, Cũng
không chúc phước cho mẹ mình.
12 Có một dòng dõi tư tưởng mình thánh sạch,
Song chưa được rửa sạch nhơ bẩn mình.
13 Có một dòng dõi bộ mặt kiêu hãnh thay, Mí
mắt giương cao dường nào!
14 Có một dòng dõi nanh tợ gươm, Hàm răng
như dao, Đặng cắn xé những người khó khăn
khỏi đất, Và những kẻ nghèo khổ khỏi loài
người.
15 Con đỉa có hai con gái, nói rằng: Hãy cho!
hãy cho! Có ba sự chẳng hề no đủ, Và bốn điều
chẳng nói rằng: Thôi, đủ!
16 Tức là âm phủ, người đàn bà son sẻ, Đất
không no đủ nước, Và lửa mà chẳng hề nói: Đủ

rồi!
17 Con mắt nhạo báng cha mình, Khinh sự
vâng lời đối với mẹ mình, Các con quạ của trũng
sẽ móc mắt ấy, Và các chim ưng con sẽ ăn nó đi.
18 Có ba việc lấy làm diệu kỳ cho ta, Và bốn
điều mà ta chẳng biết được:
19 Là đường chim ưng bay trên trời; Lối con
rắn bò trên hòn đá; Lằn tàu chạy giữa biển, Và
đường người nam giao hợp với người nữ.
20 Tánh nết người kỵ nữ cũng vậy: Nàng ăn,
rồi nàng lau miệng, Và nói rằng: Tôi có phạm
tội ác đâu.
21 Có ba vật làm cho trái đất rúng động, Và
bốn điều, nó chẳng chịu nổi được:
22 Là tôi tớ khi được tức vị vua; Kẻ ngu muội
khi được no nê đồ ăn;
23 Người đàn bà đáng ghét khi lấy chồng, Và
con đòi khi kế nghiệp bà chủ mình.
24 Có bốn vật nhỏ mọn trên trái đất, Song vốn
rất khôn ngoan:
25 Con kiến dầu là loại yếu hèn, Lo sắm sẵn vật
thực mình trong mùa hạ;
26 Con thỏ rừng dầu là loại không sức lực,
Đóng cư sở mình trong hòn đá;
27 Loài cào cào dầu không có vua chúa, Bay ra
có từng đám;
28 Con thằn lằn mà người ta lấy tay bắt được,
Vẫn ở trong đền vua.
29 Có ba vật điệu đi tốt đẹp, Và bốn vật nước
bước xem sang trọng:
30 Sư tử, mạnh hơn hết trong các loài vật,

Chẳng lui lại trước mặt loài nào cả;
31 Con ngựa hăng thắng tử tế, con dê đực, Và
vua không ai đối địch được.
32 Nếu ngươi có làm ngu dại mà tự cao kiêu
ngạo, Và nếu ngươi có ác tưởng, hãy đặt tay che
miệng mình.
33 Vì ép sữa làm ra mỡ sữa, Và đánh đập lỗ
mũi bèn làm cho phun máu; Cũng vậy trêu chọn
giận sanh ra điều tranh cạnh.

31

1 Lời của vua Lê-mu-ên, Các châm ngôn mà mẹ
người dạy cho người.
2 Hỡi con ta sẽ nói gì? Hỡi con của thai ta, ta
phải nói chi? Hỡi con của sự khấn nguyện ta, ta
nên nói điều gì với con?
3 Chớ phó sức lực con cho người đàn bà, Đừng
ở theo con đường gây cho vua chúa bị bại hoại.
4 Hỡi Lê-mu-ên, chẳng xứng hiệp cho các vua,
Chẳng xứng hiệp cho các vua uống rượu, Hay là
cho các quan trưởng nói rằng: Vật uống say ở
đâu?
5 E chúng uống, quên luật pháp, Và làm hư sự
xét đoán của người khốn khổ chăng.
6 Hãy ban vật uống say cho người gần chết, Và
rượu cho người có lòng bị cay đắng:
7 Họ hãy uống, và quên nỗi nghèo khổ mình,
Chẳng nhớ đến điều cực nhọc của mình nữa.
8 Hãy mở miệng mình binh kẻ câm, Và duyên
cớ của các người bị để bỏ.

9 Khá mở miệng con, xét đoán cách công bình,
Và phân xử phải nghĩa cho người buồn thảm và
nghèo nàn.
10 Một người nữ tài đức ai sẽ tìm được? Giá trị
nàng trổi hơn châu ngọc.
11 Lòng người chồng tin cậy nơi nàng, Người
sẽ chẳng thiếu huê lợi.
12 Trọn đời nàng làm cho chồng được ích lợi,
Chớ chẳng hề sự tổn hại.
13 Nàng lo tìm lông chiên và gai sợi, Lạc ý lấy
tay mình mà làm công việc.
14 Nàng giống như các chiếc tàu buôn bán, ỳ
từ chỗ xa chở bánh mình về.
15 Nàng thức dậy khi trời còn tối, Phát vật thực
cho người nhà mình, Và cắt công việc cho các tớ
gái mình.
16 Nàng tưởng đến một đồng ruộng, bèn mua
nó được; Nhờ hoa lợi của hai tay mình, nàng
trồng một vườn nho.
17 Nàng thắt lưng bằng sức lực, Và làm hai
cánh tay mình ra mạnh mẽ.
18 Nàng cảm thấy công việc mình được ích lợi;
Ban đêm đèn nàng chẳng tắt.
19 Nàng đặt tay vào con quay, Và các ngón tay
nàng cầm con cúi.
20 Nàng mở đưa tay ra giúp kẻ khó khăn, Giơ
tay mình lên tiếp người nghèo khổ.
21 Nàng không sợ người nhà mình bị giá tuyết,
Vì cả nhà đều mặc áo bằng lông chiên đỏ sặm.
22 Nàng làm lấy những chăn mền; Aùo xống
nàng đều bằng vải gai mịn màu đỏ điều.

23 Tại nơi cửa thành chồng nàng được chúng
biết, Khi ngồi chung với các trưởng lão của xứ.
24 Nàng chế áo lót và bán nó; Cũng giao đai
lưng cho con buôn.
25 Nàng mặc lấy sức lực và oai phong, Và khi
tưởng đến buổi sau, bèn vui cười.
26 Nàng mở miệng ra cách khôn ngoan, Phép
tắc nhân từ ở nơi lưỡi nàng.
27 Nàng coi sóc đường lối của nhà mình,
Không hề ăn bánh của sự biếng nhác.
28 Con cái nàng chổi dậy, chúc nàng được
phước; Chồng nàng cũng chổi dậy, và khen ngợi
nàng rằng:
29 Có nhiều người con gái làm lụng cách tài
đức, Nhưng nàng trổi hơn hết thảy.
30 Duyên là giả dối, sắc lại hư không; Nhưng
người nữ nào kính sợ Đức Giê-hô-va sẽ được
khen ngợi.
31 Hãy ban cho nàng bông trái của tay nàng;
Khá để các công việc nàng ngợi khen nàng tại
trong cửa thành.

Kinh Thánh
The Holy Bible in the Vietnamese language (1923)

Public Domain

Language: Tiếng Việt (Vietnamese)

Translation by: William Cadman (1883-1948)

Contributor: Christian and Missionary Alliance

This free Bible is provided to you courtesy of eBible.org.

NT first published 1923, OT first published 1925. The New Testament permanently and irrevocably entered the Public Domain on January 1, 2019 due to copyright expiration. The Old Testament entered the Public Domain on January 1, 2021. It was probably already in the Public Domain due to failure to comply with formalities earlier.

2022-06-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 13 Dec 2023
b0911a70-1760-5840-8eb8-b0fba74ed77e